

STRIC IZ AMERIKE

Osebe

JANEZ
ALENKA
OČE
MATI
SESTRA
SESTRIN MOŽ
TOMAŽEK
MARKO
SOSEDA
TONKO
INŠPEKTOR

Krstna predstava drame v režiji Dušana Mlakarja je bila 23. septembra 1994 na velikem odru Mestnega gledališča ljubljanskega v naslednji zasedbi:

JANEZ	Slavko Cerjak
ALENKA	Violeta Tomič
OČE	Matjaž Turk
MATI	Vera Per
SESTRA	Majda Grbac
SESTRIN MOŽ	Franc Markovčič
TOMAŽEK	Gašper Bratina
MARKO	Evgen Car
SOSEDA	Maja Šugman
TONKO	Srečo Špik
INŠPEKTOR	Jože Mraz

420

Prvo dejanje

(Meščansko opremljena dnevna soba v Sestrini hiši. Kavč, naslanjač, gugalnik, jedilna miza s šestimi stoli, v ozadju precej neokusen hišni bar z lesenim šankom in tremi barskimi stoli. V bližini stoji sintesajzer.)

1.

(Tomažek sedi za sintesajzerjem in precej disonantno preizkuša različne melodije. Mati sedi v gugalniku z rokami v naročju, kolena ima prekrita z odejo. Soseđa, s kozarcem konjaka v roki, čepi na enem od barskih stolov.)

MATI: Jezus Marija! Že ves dan sediš pri tej harmoniki, si ne moreš najti miru?

SOSEDA: Pojdi na vrt, tam imaš lepo travo.

TOMAŽEK: Zakaj pa vi ne greste? Pa poper vzemite s sabo, popoprana trava je boljša.

SOSEDA: Joj, kako se ti otroci obnašajo do starejših! Včasih mi je bilo žal, da sem ostala brez, zdaj pa mislim: hvala Bogu, da mi je prihranil vsaj to težavo.

TOMAŽEK: Ne samo težavo, tudi tisto, zaradi česar do takšne težave pride. Tisto bi vam mogoče ugajalo.

MATI: Jaz tega ne morem poslušati. (*Si zadela ušesa z mašili.*)

SOSEDA: Te ni sram, da tako grdo govoriš pred babico?

TOMAŽEK: Njo je sram, zato si pa vedno maši ušesa.

SOSEDA: Kaj neki si misli stric! Po petnajstih letih pride iz Amerike, pa najde nesramnega nečaka. Gotovo mu je žal za vse tisto, kar ti je prinesel.

TOMAŽEK: Nič ne vem, da bi mi kaj prinesel.

MATI (*si vzame mašila iz ušes*): Kaj pa govoriš, a ti ni prinesel harmonike?

TOMAŽEK: Temu se reče sintesajzer.

SOSEDA: Pa je res, kar slišim? Da je prišel nazaj brez denarja?

MATI: Denar pride za njim. Milijonov ne more nositi v kovčku.

TOMAŽEK: Najprej se bo oženil z Alenko, potem pa gresta v San Francisco. On bo delal na borzi, ona bo razstavljala v najuglednejših galerijah.

SOSEDA: (*posmehljivo*) Tiste svoje packarije?

TOMAŽEK: Jaz bom igral v Hollywoodu in komponiral glasbo za filme.

MATI: Prišel je, da kupi hišo. Tisto veliko grofovsko v Črnem lesu.

SOSEDA: Tisto podrtijo, ki je že dvajset let prazna?

MATI: Obnovil jo bo.

SOSEDA: Potem pa res lahko vzame Očeta k sebi. In tebe tudi. Saj si zmeraj govorila o tem. "Ko se Janez vrne iz Amerike, bo vse v redu, on bo znal poskrbeti za očeta in mater."

(Mati si znova zamaši ušesa. Pri glavnih vratih vstopi Sestra z nakupovalnimi vrečkami, iz katerih štrlijo kruh, zelenjava, mleko, zamrznjen piščanec itd.)

SESTRA: Tomažek, pojdi v svojo sobo in naredi domačo nalogo.

TOMAŽEK: Že sinoči sem jo končal.

SESTRA: Potem pa pojdi in jo naredi še enkrat.

TOMAŽEK: Tudi enkrat sem jo še naredil, danes zjutraj.

SESTRA: Nehaj s tem hrupom, na živce mi gre.

SOSEDA: Saj sem mu rekla, naj gre ven in se igra na vrtu.

SESTRA: Zakaj ga pa niste zaklenili v sobo? Potem bi lahko tu sedeli v miru, obe, in čakali.

MATI: (*si vzame mašila iz ušes*) Kaj se pa spet jeziš?

SESTRA: Saj tebe to ne zanima, ti si vse skupaj pustila, da bi imela mir. Ne briga te, če je Oče zaklenjen v stanovanje, tako da ne more ven in razbija po vratih kot nor.

SOSEDA: Če se mi je zadnjič na stopnišču podelal.

SESTRA: Vas ne plačujemo, da za njim čistite?

SOSEDA: Toliko ne dobim, da bi čistila za njim po celem mestu.

SESTRA: Že stokrat sem rekla, da ga ne zaklepajte v stanovanje! Kaj če izbruhne požar?

SOSEDA: K sebi ga nočete vzeti, čeprav imate veliko hišo ... *(Si natoči še en kozarec konjaka.)*

TOMAŽEK: Noče k nam, a ni že stokrat povedal, da nas ne mara?

SESTRA: Tomažek, pojdi delat domačo nalogo. Pojdi preverit, če si jo naredil prav. Jaz ne bom več hodila v šolo zaradi tvojih nemarnosti – daj, poberi se.

TOMAŽEK: Moram počakati strica.

SESTRA: *(zavpije)* A ti res moram stokrat povedati?

SOSEDA: Tomažek, ubogaj mamó. Drugače ji bodo popustili živci in bo morala dva dni ležati.

(Tomažek odide.)

SESTRA: Še eno minuto počakam, potem pa pokličem gasilce, da razbijejo vrata in izpustijo očeta iz stanovanja.

SOSEDA: *(na dušek izpije kozarec in ga odloži)* Prav. Ampak če na stopnicah pade in se ubije ali pa odide na cesto in ga povozi avto, ne bom sprejela odgovornosti. Sicer bi pa to za vas bilo najboljše, a ne? Znebili bi se skrbi.

SESTRA: Za vas pa najslabše, ker bi izgubili dostop do zastonj pijače.

(Sosedá seže po kozarcu, se zastrmi vanj, ga znova napolni, izpije, odloži kozarec, odide.)

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Že stokrat sem ji rekla, naj ga ne zaklepa v stanovanje.

SESTRA: Saj si ga tudi ti, preden se ti je življenje v domu za onemogle zazdelo prijetnejše.

(Sestra odide v kuhinjo. Mati si zamaši ušesa.)

2.

(Vstopita Alenka in Janez, nekoliko okajena. Janez s kretnjo ustavi Alenko, stopi ob stran in se prikloni.)

JANEZ: Milostljiva gospa – o pardon! – gospodična! – danes pa res slabo vidim (*Si pomane oči.*) – gnädige Frau – Fräulein! – vaš lord, graščak, vitez etcetera, vas pričakuje.

ALENKA: (*se zahihita in mu položi v roke namišljene plašč, rokavice in klobuk*) Kdor čaka, dočaka, je rekel nekdo, bog ve kdo – zagotovo človek z izkušnjami ... Tudi če mora včasih čakati nekoliko dolgo.

JANEZ: Užitek, na katerega je treba čakati, je toliko slajši, je prav tako rekel nekdo.

ALENKA: Kaj se obiraš, butler, popelji me k svojemu gospodarju, k mojemu –

JANEZ: – vdanemu služabniku, milostljiva, k nekemu, ki vam končno lahko opremi življenje z najmehkejšo preprogo –

ALENKA: Je to vse?

JANEZ: – in z lestenci iz najbolj sijočega kristala, z lučmi, v katerih svetlobi bo ...

ALENKA: Kaj?

JANEZ: ... delo vaših rok in vašega čopiča blestelo, kot da je sad navdiha – pravega slikarja!

ALENKA: (*pikro*) O, hvala!

JANEZ: (*skuša popraviti napako*) Naj milostljiva gospa odpusti neumnemu služabniku, ki je brez domišljije.

ALENKA: Tako kot njegov gospodar? Pa naj on poskrbi za denar, bom že jaz poskrbela za domišljijo. Popelji me k njemu.

JANEZ: Samo trenutek, milostljiva. (*Se obrne, odkoraka k namišljeni osebi, se prikloni.*) Milord, prišla je vaša očarljiva gospa: jo boste sprejeli? (*Se obrne, postane namišljena oseba, razprostre roke.*) Draga! Kam želiš, da te popeljem?

ALENKA: Popelji me – čakaj, da razmislim – popelji me ...

JANEZ: Na ples?

ALENKA: No, dobro, na ples.

(Razprostre roke in se začne vrteti. Janez jo prestreže in jo popelje v valček.)

JANEZ: Tvoje življenje, draga, bo odslej vsak dan in ves dan samo ringaraja ...

(Plešeta okoli Matere, ki se zaprtih oči še zmeraj guga. Vstopi Tomažek.)

TOMAŽEK: Čakaj, stric ... *(Pohiti za sintesajzer.)*

JANEZ: Tomažek, zaigraj svojemu stricu in njegovi nevesti melodijo, ki ju bo ponesla v oblake, nad oblake ...

(Tomažek zaigra, Janez in Alenka plešeta. Čez nekaj trenutkov ugotovita, da Tomažek igra "Vsi so venci veli". Počasi jima zastanejo koraki, ločita se, mračna in v zadregi.)

JANEZ: Zakaj pa to?

TOMAŽEK: Oprosti, stric, jaz se šele učim. Ne znam drugega kot slovenske narodne.

ALENKA: Si pa res izbral najbolj primerno.

MATI: *(se neha gugati in si vzame mašila iz ušes)* To je zaigral zame ... Ko bom jaz odplavala nad oblake ...

JANEZ: Mati, nisem vedel, da tako dobro slišite, in celo z mašili.

SESTRA: *(ki vstopi na zadnje besede)* Z mašili še boljše kot brez, a ne, mama? Zakaj si nehal, Tomažek, tako lepo si igral.

TOMAŽEK: Stricu ni bilo všeč.

JANEZ: Saj nisem jezen, Tomažek, nate pa res ne. Sploh pa ne danes, ko je tak dan, da bi kar vzplaval in odletel. Alenka, boš ti povedala veselo novico?

ALENKA: Boš pa že ti, svojim sorodnikom.

JANEZ: Saj so tudi tvoji prijatelji.

ALENKA: A res?

JANEZ: Dobro, bom pa jaz. Mati, sestra, Tomažek – Mati, me slišite?

SESTRA: Odvisno od tega, kaj boš povedal.

MATI: Izvedel si, da je tista podrtija še vedno naprodaj, in se odločil, da jo boš kupil.

JANEZ: Mati! – jaz sem pa mislil, da vas bom presenetil in –
razveselil.

ALENKA: (*Janezu*) Greva?

TOMAŽEK: Stric, meni povej veselo novico – (*Ga prime za roko.*) –
prosim, stric, jaz bom vesel zate – vsi bomo, a ne, mamica? –
tudi vi boste veseli, babica – (*Potegne Materi mašila iz ušes in
jo zaguga.*) – a ne, babica?

MATI: Vesela sem, da boš kupil ta dvorec, samo da boš srečen v
njem, to ti želim.

JANEZ: Seveda bom srečen, Mati.

MATI: Da ti ne bo kdaj žal.

ALENKA: Da ti ne bo kdaj žal, da si srečen z mano – ne razumeš,
kaj ti hoče povedati?

JANEZ: Alenka, prosim! Rad bi užil trenutek veselja.

SESTRA: Saj ga boš, ko se preseliš v svoj grad – tam te nihče ne bo
motil.

JANEZ: Oprosti, zavedam se, da sem gost v tej hiši, želel sem samo
deliti veselje s svojimi –

ALENKA: (*pikro*) Dragimi.

SESTRA: Saj ti ne kratim veselja – za božjo voljo, a zdaj bom jaz
kriva za vse? Najbolje bo, da grem kuhat kosilo – (*Odkoraka k
vratom, se obrne.*) – da boste imeli kaj jesti. (*Odide.*)

ALENKA: Greva?

TOMAŽEK: Stric, veš kaj sem mislil? V tistem dvorcu boš po-
treboval super razsvetljavo.

JANEZ: Nekaj brlečih sveč.

TOMAŽEK: Predstavljam si, da bi se moral plaziti po tistih hodnikih in
iskati stikala. Že prvi dan bi padel po stopnicah in si polomil
noge. Če pa imaš senzorske luči, ki reagirajo na toploto, se lahko
sprehajaš po hiši pijan. Kamor koli zaideš, nikoli nisi v temi.

JANEZ: Pameten si, Tomažek.

TOMAŽEK: Ko se preseliš, bom prišel in ti montiral luči.

JANEZ: Hvala, Tomažek. In potem bova s teto Alenko plesala v
vsaki sobi posebej in v vsaki drugačen ples. (*Razprostre rake.*)
May I have this dance?

TOMAŽEK: (*pohiti za sintesajzer*) Samo trenutek, stric. O. K., the
orchestra is ready.

(Zaigra. Alenka zapleše z Janezom. Plešeta okoli Matere, ki se zaprtih oči guga. Tomažek igra "Oj mladost ti moja." Prikrevsa Oče s palico in slušnim aparatom. Ustavi se in gleda. Opirajoč se na palico se začne gugati. Janez in Alenka nehata plesati, Tomažek še igra, Oče se nerodno prestopa.)

JANEZ: *(zaploska)* Bravo, Oče, bravo.

(Tomažek neha igrati, Oče se umiri in si popravi slušni aparat.)

OČE: Kaj?

JANEZ: Rekel sem, bravo, Oče, bravo.

OČE: Zdravo, zdravo. Kdo pa si? Spominjaš me na sina, ki je pred mnogimi leti emigriral v Ameriko.

JANEZ: To sem jaz, Oče. Ste pozabili? Že teden dni sem doma.

OČE: Nič nisem pozabil. Za ene stvari se trudim, da bi jih, pa ne morem. *(Hudobno zaguga gugalnik z Materjo, ki se krčevito oprime stranic, da ne bi padla iz njega.)* Moje življenje je en sam spomin. Spomnim se, da sem nekoč kot oficir cesarjeve vojske plesal z Marijo Terezijo. Ko sva končala, sem se priklonil, jo prijel za roko in rekel: "Küss Hand, Majestät." In ona je rekla ...

JANEZ: Kaj je rekla, Oče?

TOMAŽEK: Dedek, Marija Terezija je umrla pred dvesto leti.

MATI: Rekla je: s konjskimi hlapci ne plešem, poberi se.

(Oče pomolči, pogleda Mater, hoče nekaj reči, si premisli, se obrne k Tomažku.)

OČE: A, nov klavir.

TOMAŽEK: To ni klavir, dedek, to je sintesajzer. Stric mi ga je prinesel.

OČE: V mojih časih so bili klavirji drugačni, večji, bolj okorni, stali so na treh, štirih nogah. To je gotovo ameriška reč. Amerikanci si izmislijo vse mogoče – električno zobno ščetko – drrr, drrr, drrr – kdo je že videl kaj takega! No, jaz je ne rabim, ker sem brez zob, meni bi prav prišel kvečjemu avtomat za brisanje riti.

MATI: Saj si ga imel, preden sem se odselila, zakaj pa nisi lepše ravnal z njim, pa bi ga še imel?

OČE: Sin, kako se reče po amerikansko: "Ti neumna stara krava!"?

JANEZ: You silly old cow.

OČE: Kako? – ne slišim dobro.

JANEZ: *(glasneje)* You silly old cow.

OČE: *(premešča slušni aparat)* Ne moreš bolj glasno? – s tem aparatom je nekaj narobe.

JANEZ: *(skoraj zavpije)* You silly old cow!

(Tišina. Janezove oči se ustavijo na Materi, ki se guga natanko med njim in Očetom. Šele zdaj sprevidi, za kaj ga je Oče izrabil.)

OČE: *(zadovoljen)* Hvala, sin.

ALENKA: Greva?

(Vstopi Sestra.)

SESTRA: Boš jedel z nami, ali naj ti Tomažek prinese tja?

OČE: Tja?

SESTRA: K tebi domov.

OČE: Nisem vedel, da imam dom.

JANEZ: Kmalu ga boste imeli, Oče. Res. Kmalu boste imeli pravi dom.

(Tišina. Vsi gledajo Janeza. Mati si vzame mašila iz ušes in čaka. Oče se prestopi.)

OČE: Kaj si rekel, sin? Ta hudičev aparat potrebuje nove baterije.

JANEZ: Dom, Oče.

OČE: Dom za onemogle? Tja bi me radi spravili? Dva dni si doma, pa ste že staknili glave in rekli, da se me boste znebili. *(Sestri.)* Tvoje maslo, o tem ne dvomim!

SESTRA: Oče, senilen si.

OČE: Kje je najstarejši, on je edini, ki je kaj vreden.

SESTRA: *(zaničljivo)* Ha!

JANEZ: *(položi Očetu roke čez rame)* Oče, se spomnite starega avstrijskega dvorca sredi gozda, deset kilometrov iz mesta –

OČE: (*nezaupljivo*) Zakaj?

JANEZ: Ste kdaj pomislili, kako bi bilo, če bi v njem živeli?

OČE: V napol razrušeni stavbi, kjer se po tleh podijo podgane, po hodnikih pa tuli veter? Tja bi me radi zlifrali – na prepih, čimprej pljučnica in srečno – good bye, old man – se ne reče tako v Ameriki?

JANEZ: Oče, poslušajte –

OČE: (*se izmakne Janezovemu objemu*) Ti poslušaj mene –

JANEZ: Ne, Oče, najprej vi poslušajte mene. Z Alenko bova kupila dvorec v Črnem lesu, ga obnovila, opremila, tudi s centralno kurjavo, in potem boste živeli z nama.

(*Premor. Oče se obrne proč, odmahne z roko.*)

OČE: Saj nimaš denarja, da bi obnavljal tiste ruševine.

JANEZ: Oče, bil sem v Ameriki. In niso ruševine, samo omet odpada, zidovi so trdni.

OČE: Preveliko zame. Pol ure bom rabil, da pridem iz svoje sobe do kuhinje.

JANEZ: Imeli boste sobo poleg kuhinje.

OČE: Potem pa pol ure, da pridem iz kuhinje do sekreta.

MATI: Predvsem do sekreta.

JANEZ: Tudi stranišče bo blizu kuhinje. Tudi kopalnica.

OČE: To že imam. Sobo, kuhinjo, kopalnico. V bloku čez cesto. Zakaj bi kupoval stavbo, ki je primerna kvečjemu za zapor, če hočeš imeti vse v dveh sobah?

JANEZ: Ne bo samo to. Alenka bo imela galerijo, organizirala bova družabne večere, plese, koncerte. Imela bova sobo za biljard, lovsko sobo –

OČE: Lovsko sobo?

JANEZ: Ja, v njej boste lahko razstavili svoje lovske trofeje. In tudi jaz se bom včlanil v lovsko družino, to je bila zmeraj moja največja želja.

OČE: Lovske trofeje? Imam samo eno, pa še ta je segnila in se že pol življenja guga kot nagačena jerebica. Ti pa tudi nimaš kaj prida lovske prakse. Razen da si doslej ustrelil nekaj kozlov. (*Pogleda proti Alenki.*) Pazi, da ne ustreliš še enega.

JANEZ: Oče, želim vam ustreči, ne silim vas –

OČE: No, če vztrajaš, bom razmislil o tvojem predlogu. Hvala.

JANEZ: Ni za kaj, Oče.

OČE: In zdaj, ko sem razmislil, sem se odločil, da predlog sprejemem.
Kdaj se lahko preselim?

(Splošna osuplost.)

JANEZ: Bojim se, da ne kar takoj.

SESTRA: Tudi jaz se bojim, da ne kar takoj. Morda čez dve leti.
Tačas pa skušaj živeti od lepih obljub. *(Odide v kuhinjo.)*

ALENKA: *(Janezu)* Ti lahko nekaj rečem? Na samem?

OČE: Saj vem, da bi raje spala v gadjem gnezdu kot živelas z menoj
pod isto streho. Ampak to me ne briga. Sin, a lahko imam v
svoji sobi namesto parketa volnen tapison, da mi ne bo drselo?

JANEZ: Lahko, Oče.

OČE: In sobo s pogledom proti zahodu, da bom vsak večer gledal,
kako sonce tone za hribi?

JANEZ: Vse, kar želite.

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Ded neumni! Bolj kot novo življenje
bi te moralo zanimati, kdo vse bo prišel na tvoj pogreb!

OČE: Ti gotovo ne, you silly old cow, ker boš krepnila vsaj deset let
pred mano! Na moj pogreb bodo prišli samo povabljeni, tisti,
ki jih bom jaz povabil. Sploh pa –

MATI: Sploh pa ne misliš umreti.

OČE: Prvič po dolgem času si rekla nekaj, s čimer se lahko strinjam.
Ne mislim umreti. Najlepša leta so še pred mano. A ne, sin?

JANEZ: Upam, Oče.

OČE: Kaj sva rekla, Tomažek?

TOMAŽEK: Rekla sva: pred vami ne stoji razvalina, pred vami
stojijo štirje mladeniči.

OČE: Štirikrat dvaindvajset je osemnosemdeset. V meni so štirje
mladeniči. In odslej bom iz dneva v dan mlajši, a ne, Tomažek?

TOMAŽEK: Šangri-la.

MATI: Bla-bla-bla.

OČE: Bla-bla-bla silly old cow. Tomažek, pomagaj mi.

TOMAŽEK: Čas za vaje Šangri-la.

(Oče iztegne roke. Tomažek mu iz leve roke vzame palico in jo prisloni ob sintesajzer. Oče se začne, nerodno stopicaje, vrteti okoli svoje osi v smeri urinega kazalca. Tomažek ga prime za roko in mu pomaga – tako da hiti v krogu okoli njega in ga napol podpira, napol pa vleče za sabo. Oče izgubi ravnotežje in se zamaje. Janez priskoči in ga prestreže. Oče obvisi v Janezovih rokah. Pogleda ga v oči.)

OČE: Pomlajevalne vaje, sin. Naučil te bom, kako jih moraš opravljati, da se boš nehal starati. Nekam iztrošen si za svoja leta.

JANEZ: Hvala, oče. *(S težavo dvigne Očeta na noge.)*

OČE: Nadaljujva, Tomažek. Pokaživa tem hirajočim sencam, kaj se pravi biti mlad.

(Se začne znova vrteti okoli svoje osi. Tomažek mu priskoči na pomoč. Vstopi Sestra.)

SESTRA: Jezus Marija! Oče, ne pozabi, da si srčni bolnik!

OČE: *(si oddihuje)* Kakšen bolnik, saj jemljem tablete.

SESTRA: Odpelji dedka domov, Tomažek, pa še kosilo mu nesi s sabo. Ne pozabi mu dati tablet. Mati, boš jedla z nami?

MATI: Odpelji me nazaj v dom.

SESTRA: Mati, piščanca imam v pečici –

MATI: Ugasni jo. *(Si zamaši ušesa.)*

SESTRA: *(si odveže predpasnik in ga zabriše skozi vrata kuhinje)*
Kakor želiš, Mati. Kakor želiš.

(Sestra odide skozi glavna vrata in se vrne z vozičkom za invalide. Z Janezom dvigneta Mater vanj. Sestra porine voziček proti vratom.)

JANEZ: Srečno, Mati. Srečno, Oče.

OČE *(pri vratih)*: Štirje mladeniči imajo samo dvoje nog, a so še vedno pokonci.

TOMAŽEK: Greva, dedek?

(Odideta.)

4.

(Alenka si počasi prižge cigareto.)

ALENKA: Kaj pa jaz? Bom lahko imela tapison v svoji sobi, da mi ne bo drselo?

JANEZ: Ti boš imela perzijske preproge. Ne samo na tleh, tudi na stenah.

ALENKA: Bom lahko imela v sobi električni kuhalnik, da si bom od časa do časa kaj skuhalo?

JANEZ: Alenka! – imela bova kuhinjo.

ALENKA: Tam bodo jedli štirje mladeniči.

JANEZ: Saj bo dovolj velika.

ALENKA: Sicer pa se lahko zmeraj umaknem, potem ko skuham, a ne? Čeprav ne bo ravno prijetno na hodnikih, kjer nikoli ne bom vedela, kdaj bo izza vogala stopil čudaški starec in mi podaril kak biser svoje modrosti.

JANEZ: Govoriš o mojem očetu.

ALENKA: Govorim o najinem življenju, ki sva si ga zamislila kot sanje, ne kot moro.

JANEZ: Alenka – dvorec ima dvajset sob!

ALENKA: Zmeraj sva govorila o nama. Zdaj smo naenkrat trije. Na koncu pride še tvoja mati, in potem sestra in brat z družino, in potem bo tako sanjsko kot v počitniškem kampu.

JANEZ: Z očetom se nisva videla petnajst let –

ALENKA: Tudi midva ne. Si pozabil?

JANEZ: Dobro veš, da nisem.

ALENKA: Sedem let sva si hodila ogledovat tisti dvorec. Sedela sva pod kostanjem na hribu in z roko v roki sanjarila, kako ga bova opremila –

JANEZ: In ti si rekla – spomnim se, kot da je bilo včeraj –

ALENKA: Rekla sem: “Kdor me bo popeljal čez prag tega dvorca, bo moj vse življenje.”

JANEZ: In jaz sem rekel –

ALENKA: In ti si rekel – kaj si že rekel?

JANEZ: “Tisto, ki me bo popeljala čez prag ljubezni, bom jaz popeljal čez prag tega dvorca.”

ALENKA: No, jaz sem te popeljala. In to kar tam, v grmovju za dvorcem. Ti pa nisi izpolnil svojega dela kupčije.

JANEZ: Ga bom zdaj. Da ga nisem že prej, pa krivda ni moja. Ti si prekinila najin dogovor.

ALENKA: Bila sem mlada ... Nisem vedela, kaj delam.

JANEZ: Vedela si. *(Vzame iz denarnice pismo in ga razgrne.)* Petnajst let nosim s sabo tvoje besede. "Dragi Janez, vem, da te bo prizadelo, toda jaz potrebujem moškega, ki je nekoliko starejši, nekoliko bolj izkušen od tebe. Nekoga, ki me bo zaščitil pred svetom in mi zagotovil podporo pri mojih umetniških prizadevanjih."

(Zloži pismo, ga vrne v denarnico, pospravi denarnico.)

ALENKA: Zakaj me pa nisi ti zaščitil?

JANEZ: Tudi jaz sem bil mlad.

ALENKA: Ampak zdaj je lahko vse natanko tako, kot sva sanjala, Janez. Če ne boš tokrat ti vsega pokvaril.

JANEZ: Zaenkrat ni nobene škode, če tudi Oče živi v upanju. Sploh pa nimava drugega kot novico, da je dvorec naprodaj.

ALENKA: In tako bo ostalo, dokler ne preveriš, kaj je s tvojim denarjem.

JANEZ: Včeraj je bil nakazan, danes bi moral biti na banki. Skočim pogledat?

ALENKA: Pojdiva oba.

(Vstopi Sestrin mož, ki se je vrnil iz službe.)

5.

SESTRIN MOŽ: Kam pa gresta, a ne bo kosila?

JANEZ: Samo do banke skočiva in nazaj.

SESTRIN MOŽ: Nič ne pijeta, tako gostoljubni so tukaj do vaju?

JANEZ: Takoj se vrneva, samo do banke –

ALENKA: Pa pojdi sam, nima smisla, da hodiva oba.

JANEZ: Dobro. No, na svidenje. *(Se pomudi pri vratih.)*

ALENKA: Pa pa.

SESTRIN MOŽ: *(ponudi Alenki kozarec viskija)* Pridi čimprej, brez tebe ne bomo začeli. A sploh kaj kuha? *(Povohlja proti kuhinji.)*

ALENKA: Piščanca.

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, tej ženski pa res nikoli ne zmanjka idej.

JANEZ: No, pa grem. *(Za hipec se še pomudi, potem odide.)*

(Sestrin mož in Alenka se gledata. On dvigne kozarec, ji nazdravi. Ona srkne, se obrne proč.)

SESTRIN MOŽ: No?

ALENKA: No kaj?

SESTRIN MOŽ: Domnevam, da nisi ostala tukaj zato, ker si prelena, da bi z Janezom stopila do banke.

ALENKA: Ne?

SESTRIN MOŽ: Ne. Rada bi se mi opravičila za zadnjič, ko sem te pet ur čakal v garsonjeri svojega delavca, ki je moral tačas brezciljno postopati po dežju, ti pa nisi premogla niti toliko manir, da bi mi sporočila, da te ne bo.

ALENKA: Zakaj si pa čakal?

SESTRIN MOŽ: Sporočil sem ti ulico, številko, ime na zvoncu –

ALENKA: Sporočil – po faksu.

SESTRIN MOŽ: Rekla si, da telefon ni varen, da morda prisluškujejo. Pa še nekaj sva se dogovorila –

ALENKA: Da se bova sestajala v garsonjerah in stanovanjih tvojih delavcev, znancev, prijateljev, celo bivše ljubice, sem ugotovila – ne kadar bi jaz hotela, ampak kadar bi ti začutil nemir v hlačah.

SESTRIN MOŽ: No, tvoje želje so ponavadi sovpadle z nemirom v mojih hlačah. Kaj ti je kar naenkrat?

ALENKA: A res ne vidiš?

SESTRIN MOŽ: Mogoče sem slep.

ALENKA: Neumen, ne slep. Ali brezupno zagledan vase. Ne vidiš, da je konec?

SESTRIN MOŽ: Konec?

ALENKA: Da mora biti konec?

SESTRIN MOŽ: Zaradi izgubljenega sina, ki si je v Ameriki prigaral ali bolj verjetno prišvindlal sveženj zelenih bankovcev in ti zdaj lahko postreže z udobjem, na kakršnega bi se rada navadila?

ALENKA: Kako moreš tako podcenjevati ljudi?
SESTRIN MOŽ: Saj ga ne podcenjujem –
ALENKA: Mene! Kako si drzneš pomisliti, da nimam pravice odločati o svoji prihodnosti?
SESTRIN MOŽ: Oh ...
ALENKA: Janez mi ponuja novo življenje.
SESTRIN MOŽ: Pa še dolguje ti ga, za vse, kar si mu hudega naredila.
ALENKA: Ne bom do smrti občinska uradnica. Imam talent, razviti ga moram.
SESTRIN MOŽ: Ne razumem, zakaj bi to stvari spremenilo. Doslej sem imel samo jaz obveznosti, odslej jih bova pač imela oba.
ALENKA: Rekla sem, da začenjam novo poglavje.
SESTRIN MOŽ: Nobeno novo poglavje ne izključuje povsem elementov prejšnjega, še posebej ne, če so bili prijetni.
ALENKA: Kako veš, da so bili?
SESTRIN MOŽ: Nisi ženska, ki bi počela neprijetne stvari najmanj enkrat na teden več kot dve leti.
ALENKA: Si pa res zagledan vase.
SESTRIN MOŽ: Vate, Alenka. Boš še viski?

(Alenka izproži roko s kozarcem. Sestrin mož ji natoči.)

ALENKA: Verjetno sploh nisem bila edina.
SESTRIN MOŽ: Morda ne edina – toda bila si edinstvena. In to boš ostala.

(Vstopi Tomažek.)

SESTRIN MOŽ: Res, za babo, kakršna si, bi vsak normalen moški po kolenih šel okoli sveta.
ALENKA: Ti pa si me dobil zastonj, a nisi izjemen?
SESTRIN MOŽ: No, in ker sem izjemen – *(Zagleda Tomažka.)* – Tomažek, od kod si se vzel, kje je mama, kdaj bomo jedli?
TOMAŽEK: Očka, bojim se, da ne bom nikoli normalen moški.
SESTRIN MOŽ: Zakaj ne?
TOMAŽEK: Ne morem si predstavljati ženske, za katero bi po kolenih šel okoli sveta.

(Sestrin mož stopi k Tomažku in mu pripelje zaušnico – v trenutku, ko vstopi Sestra.)

SESTRA: Tomažek, kaj si naredil?

SESTRIN MOZ: Nesramen je bil do Alenke. Rekel je – da – nekaj v zvezi z – skratka, Tomažek, izgini v svojo sobo, naredi domačo nalogo.

SESTRA: *(gre proti kuhinji)* Jedli bomo. Če je kdo lačen. *(Se obrne.)*
Ali sta si potešila glad, ko me ni bilo?

ALENKA: *(odloži kozarec)* Jaz bom šla, zame ni treba skrbeti.

SESTRA: Mi ne skrbimo. Janez bo, če te izgubi izpred oči. *(Gre v kuhinjo.)*

SESTRIN MOZ: Oprosti, Tomažek.

6.

(Vstopi Janez. Obstoja pri vratih. Vsi ga gledajo. Brez besed gre k šanku in si natoči kozarec viskija. Na dušek ga izpije. Si natoči še enega.)

SESTRIN MOZ: Kaj pa je?

JANEZ: *(zamomlja)* Black Monday.

TOMAŽEK: Črni ponedeljek. Kaj to pomeni, stric?

JANEZ: *(se zruši na stol, začne drgetati)* Zebe me.

ALENKA: Kaj ti je?

JANEZ: Slišal sem hude reči.

(Alenka in Sestrin mož se spogledata.)

SESTRIN MOZ: Kar koli si slišal, si narobe razumel.

JANEZ: Ne. Vsega je konec.

ALENKA: Janez, vse ti lahko pojasnim –

JANEZ: *(vstane)* Jaz ti moram pojasniti. *(Začne nemirno hoditi gor in dol in blodno govoriti. Iz kuhinje pride Sestra.)* Ko sem bil majhen, sem se hotel včlaniti v nogometno društvo. Treniral

sem doma na dvorišču in sosedom razbil nekaj okenskih šip. Treniral sem na šolskem igrišču – opolnoči, sam, kot da počenjam kaj prepovedanega. Nato sem pokazal, kaj znam. In so rekli: ne brcaš dobro, fantek, brcaš na slepo – in me niso sprejeli. Nič hudega, sem si rekel. Še enkrat bom poskusil. In sem treniral naprej, in se znova prijavil, in znova me niso sprejeli. Na koncu sem omagal, se vdal. Vzel sem nož in žogo razrezal na koščke. Se pač nisem rodil zato, da bi bil nogometaš. Dolgo je trajalo, da sem se s tem sprijaznil, toda pomembno je, da sem se – na koncu sem sklonil glavo, ponižno, in rekel: v redu, sem pač eden tistih, ki jim ni usojeno. Ampak na tem svetu mora biti vsaj ena stvar, pri kateri sem lahko dober. Tako je z večino ljudi, jaz ne morem biti izjema. No, potem je prišla ljubezen, prišla si ti, in dolgo se mi je zdelo, da sem dober v ljubezni, da sem končno našel žogo, ki jo znam brcati. Toda tekma se je končala z ena proti nič, gol je zabil nekdo drug, znova sem brcal preveč na slepo. Takrat – takrat – se je nekaj zgodilo. V meni je počilo. In sem odletel. Kot kamen iz frače. Tako daleč od polja svojih porazov, kot se je dalo. Vsaj en gol, sem si rekel – v življenju moram zabiti vsaj en gol, da ne bom edini človek na svetu, ki ni član nogometnega društva. Ni bilo dolgo, pa sem odkril veliko skrivnost. Denar. Svet se prodaja, svet je naprodaj, gole zabijaš s stanjem na tekočem računu, člane prve lige spoznaš po kreditnih karticah. “American Express? That’ll do nicely, thank you, Sir.”

SESTRIN MOŽ: No, kaj se potem pritožuješ? Zabil si svoj gol, in to krepkega, in mi, tvoji navijači, ti iz srca ploskamo – bravo! (*Zaploska; neha ploskati, ko vidi, da ploska sam.*)

JANEZ: (*po premoru*) Ni denarja. Gone with the wind. Kot vse drugo v mojem življenju.

ALENKA: Janez, o čem blebetaš?

JANEZ: (*solznih oči*) Alenka, oprosti. Vse sem skrbno premislil, naredil sem samo tisto, za kar sem bil stoprocenten, da je pravilno. Toda vmes je posegel Bog, naredil potezo in rekel: “Mat!”

ALENKA: Nehaj čvekati, povej, kaj se je zgodilo!

JANEZ: Včeraj je prišlo do verižne reakcije na svetovnih borzah. Na newyorški so delnice padle kot mrtvi golobi. Milijoni so izpuhteli v zrak.

ALENKA: Svoj denar si imel v delnicah, nisi ga imel na banki?

JANEZ: Denar imaš zmeraj v delnicah, vsaj glavnino, dobiček je zmeraj večji –

ALENKA: Izjemen, kot vidim.

JANEZ: Nihče ni pričakoval česa takega. Morda sem naredil napako, ker sem vložil vse v delnice ene same družbe, ampak moj posrednik je rekel, da se bo zemlja vdrla, preden se ta družba zamaje.

ALENKA: Verjetno te je zraven še krepko ogoljufal.

JANEZ: Iztržil je, kar je mogel. Ko je videl, kaj se dogaja, je delnice takoj prodal, da ne bi izgubil vsega.

SESTRIN MOŽ: No, potem nisi izgubil vsega, zadeva ni tako katastrofalna –

ALENKA: Koliko si izgubil?

JANEZ: *(po premoru)* Devetdeset odstotkov vsega, kar sem prihranil v petnajstih letih.

ALENKA: *(po dolgem premoru)* In koliko ti je ostalo?

JANEZ: Za srednje dober avto. *(Tišina. Janez zdrсне na kolena in si zagrebe obraz v dlani.)*

SESTRIN MOŽ: Boš pač kupil srednje dober avto, kaj pa je v tem tako slabega?

SESTRA: Poiskal si boš delo in hodil v službo, tako kot vsi. Ne vem, zakaj bi ravno ti moral biti izjema.

TOMAŽEK: Stric, meni je glavno, da si se vrnil. Če pa rabiš posojilo – prihranil sem nekaj žepnine.

JANEZ: *(ganjen, stisne Tomažka k sebi)* Tomažek ...

SESTRIN MOŽ: Še hvaležen boš, da se je to zgodilo. Sčasoma si boš kupil stanovanje v bloku in živel normalno. Sanje so za otroke.

JANEZ: *(roteče pogleda Alenko)* Oprosti.

ALENKA: Ne morem razumeti, kako si lahko petnajst let garal, potem pa zbasal ves denar v balon, ki je bil tako lahek, da ga je odpihnila prva sapa!

JANEZ: Požrešen sem bil. Upal sem, da se bo balon napihnil.

SESTRIN MOŽ: No, če je drame zdaj konec, bi predlagal, da sedemo za mizo in se lotimo piščanca.

ALENKA: Moram iti.

JANEZ: Alenka –

ALENKA: Mudi se mi, sestanek imam z direktorjem galerije.
JANEZ: *(se spravi na noge)* Odpeljal te bom.
ALENKA: Pijan si.
SESTRIN MOŽ: *(odloži kozarec)* Pa še nekaj: tvoj rent-a-car je postal predrag. Saj veš, vsak kilometer stane. *(Alenki.)* Te jaz odpeljem. *(Gre za Alenko k izhodu.)*
SESTRA: Že stokrat sem rekla, da ne bom nikoli več kuhala. Zakaj se sploh trudim?
SESTRIN MOŽ: Ker ti je bilo usojeno, da si gospodinja, in ker ti ta vloga od vseh še najbolj ustreza. *(Odide.)*
SESTRA: *(za njim)* Zdajle enkrat ti bom tudi jaz postregla z nečim, kar se ti bo zataknilo v grlu.

7.

TOMAŽEK: *(Janezu)* Ti kaj zaigram? Kaj veselega?
JANEZ: Nimam moči za veselje.
TOMAŽEK: Greš v sobo in se malo uležeš?
JANEZ: *(se opoteče k šanku)* Še malo se moram podpreti.
SESTRA: Ti kar daj. Če zmanjka, bomo že dokupili.
JANEZ: *(s steklenico viskija v roki, z občutkom krivde)* Bom jaz, spodobi se, da kaj prispevam –
SESTRA: Brez denarja?
JANEZ: *(se znova zruši na kavč)* O Kristus! Kam naj grem?
SESTRA: K Alenki.
JANEZ: Pri mami živi. Sploh pa ...
SESTRA: Ne veš, ali te bo še marala.
JANEZ: Šel bom nazaj v Ameriko.
SESTRA: Še enkrat za petnajst let?
JANEZ: Morda se bom ustrelil.
SESTRA: Kaj pa Očetovo stanovanje?
JANEZ: Oče potrebuje mir. Jaz pa tudi.
SESTRA: Saj nisem mislila, da bi tam živela oba.

JANEZ: Kam bi šel pa Oče?

SESTRA: V dom za onemogle.

JANEZ: (*sunkovito vstane*) Oče naj gre v dom za onemogle, ker se je njegov sin vrnil iz Amerike brez prebite pare in nima kje živeti?

SESTRA: Jaz ne morem skrbeti zanj. V službo hodim, zraven pa se udinjam še dvema razvajencema.

JANEZ: Ne skrbi Sosedu zanj?

SESTRA: Zaklepa ga v stanovanje. In jaz jo plačujem.

JANEZ: Dom za onemogle bi bil še dražji.

SESTRA: Saj ima denar.

JANEZ: (*se zasmeje*) Oče pa res nima denarja.

TOMAŽEK: Zadel je glavni dobitnik na loteriji.

SESTRA: Oče ima več denarja, kot si ga ti izgubil. In vse na banki. Maksimalne obresti. Oskrbo pa mu plačujem jaz.

TOMAŽEK: Najbogatejši štirje mladeniči v mestu.

SESTRA: S tistim denarjem lahko kupi dva dvorca, kakršen se je tebi izmuznil, pa še vilo na morju.

JANEZ: Čudno. (*Se prime za glavo.*) Kar naenkrat sem – popolnoma trezen.

SESTRA: Lahko bi si plačal najboljšo nego v najboljšem domu. Ostalo pa bi lahko razdelil med nas. Ti govori z njim, morda bo tebe poslušal.

JANEZ: Bomo že poskrbeli zanj, dokler živi. Navsezadnje smo trije –

SESTRA: Misliš, najin starejši brat?!

TOMAŽEK: Gospod odvetnik Marko, branilec ponižanih in razžaljenih!

SESTRA: Gospod odvetnik, ki ponižuje in žali. Prikaže se enkrat na leto, pa še takrat samo z novo idejo, kako bi iz očeta izvabil denar in se ga polastil v celoti.

TOMAŽEK: Stric Marko mi nikoli nič ne prinese. Pravi, da je razvajenih otrok tako že preveč.

JANEZ: To stvar je treba skrbno premisliti. Treba je vprašati Očeta, kaj si on želi –

(*Vstopi Oče. Vsi ga gledajo. Za njim vstopi Sosedu.*)

8.

SOSEDA: Zahteval je, da ga pripeljem. Grozil mi je s palico.

OČE: Sin, kako se reče po amerikansko "Izgini, coprnica!"

TOMAŽEK: "Get lost, you witch!"

OČE: (*Sosedu*) Ste slišali? Kaj vtikate nos v družinske zadeve? Rad bi govoril s svojim sinom na štiri oči. Marš!

SOSEDA: (*Sestri*) Tega ne bom prenašala. (*Odide.*)

SESTRA: Vidva se kar pomenita. (*Odide v kuhinjo in zaloputne z vrati.*)

OČE: No? A zdaj vidiš, kako se je treba znebiti bab? (*Opazi, da gre Tomažek proti vratom.*) Kam pa greš?

TOMAŽEK: Odnášam svoje oči, da bodo ostale samo štiri.

OČE: Ostani, da bomo štiri in tri četrtine mladeniča.

TOMAŽEK: Šest in tri četrtine. Stric Janez je dva mladeniča.

OČE: Prmejduš, dovolj nas je za mladinski odred. Prinesi mi stol.

(*Tomažek prinese stol, Oče sede.*)

OČE: Tako. Zdaj mi pa povej, sin – ko se preselim k tebi, in upam, da bo to kmalu – kdo bo skrbel zame?

JANEZ: Imate – posebne želje?

OČE: Ti povej, gotovo si vse pretuhtal do zadnjih podrobnosti.

JANEZ: Mislim, da je to – stvar dogovora.

OČE: Kdo bo čistil za mano, kdo mi bo pral in likal, kdo mi bo kuhal, se pogovarjal z mano, da mi ne bo vedno dolgčas?

JANEZ: Povejte in urejeno bo.

OČE: Izmikaš se.

JANEZ: Ne, Oče. Mi ne boste zamerili, če nekaj rečem? Zakaj si ne kupite hiše s sadovnjakom kje na vasi, na svežem zraku, kjer je mir? Spominjam se, kako ste govorili o tem, ko sem bil še majhen – to je bila vaša največja želja. Zakaj je ne uresničite – zdaj, ko imate denar?

OČE: Imam denar?

JANEZ: Zakaj se raje stiskate v bloku, s prometom pod oknom, v drugem nadstropju, brez dvigala?

(*Oče molči.*)

JANEZ: Oče?

OČE: Hiša s sadovnjakom. Svež zrak. Sonce nad hribi. Čebele.

JANEZ: Spominjam se teh besed – govorili ste jih, ko sem vam segal do pasu.

OČE: In samotna? In dolgčas? In jezikava baba, ki bo prihajala iz vasi kuhat, prat in mi brisat rit? In mi očitati, da ji ne plačujem dovolj? Oprosti, sin, jaz si svojo prihodnost predstavljam drugače.

TOMAŽEK: (*vstane*) “Ste se najedli, Oče? Ali bi še košček potice?”

OČE: Havansko cigaro.

TOMAŽEK: “Havanskih cigar je zmanjkalo. Imamo pa cigarile po imenu Hamlet.” (*Ponudi očetu namišljeno cigaro.*)

OČE: Ne maram Hamletov. Kadim samo havanke.

TOMAŽEK: (*zavrti številko na namišljenem telefonu*) “Halo? Trgovina s havanskimi cigarami? Takoj dostavite pet škatel Obersturmbahnführerju avstro-ogrske vojske v dvorec sredi livade v gozdu. Hvala. (*Odloži namišljen telefon.*) Cigare so na poti, Oče.”

OČE: Prižgi televizor.

TOMAŽEK: (*pritisne na namišljen daljinec*) “Dnevnik? Dokumentarna oddaja o morskih želvah? Grozljivka?”

OČE: Pornofilm. O pardon – oprosti, Tomažek. Gledal bi – gledal bi – dobro, ugasni ga. Rad bi sedel pri kaminu in se pogovarjal o starih časih.

TOMAŽEK: “Utrujeni ste, Oče. Postelja je postлана.”

OČE: Bo že počakala. Preberi mi, kaj je v časopisu.

TOMAŽEK: (*razgrne namišljen časopis*) “Včeraj je prišlo do verižne reakcije na newyorški borzi. Delnice so padle kot mrtvi golobi. Milijoni so izpuhteli v zrak. Nekateri so izgubili devetdeset odstotkov vsega, kar so prihranili v petnajstih letih. Skupaj z denarjem so izpuhtele v zrak njihove sanje –”

OČE: Dovolj, Tomažek, to je dolgčas. A zdaj razumeš, sin? (*Opazi, da Janez stoji ves otrpel in strmi v prazno.*) Sin?

TOMAŽEK: (*se zave*) Joj, oprosti, stric.

JANEZ: (*se zdrami*) Razumem, Oče.

OČE: Svoj denar bom dal tistemu od svojih otrok, ki me bo vzel k sebi kot člana družine.

JANEZ: Kako pa ste – hočem reči – kako pa ste – prišli do – vsega tega denarja?

OČE: (*si pomane roke*) Tomažek ...

TOMAŽEK: Številke srečk, ki so v zadnjih dvajsetih letih zadele glavni dobiček ...

OČE: ... so vse imele od štiri do šest numeralov – prav, Tomažek?

TOMAŽEK: V štirinumeralnih ni bil prvi numeral nikoli nižji kot štiri, v petnumeralnih pa nikoli nižji kot tri. Prav, dedek?

JANEZ: To še zmeraj pomeni več kot pol srečk.

OČE: Seveda. Ampak ...

TOMAŽEK: ... drugi numeral ni bil nikoli nič, štiri ali devet. To nam pusti številke od 4100 do 4399 in od 4500 do 4899. Pri petnumeralnih pa nam pusti številke od 31.000 do – do – pozabil sem, dedek.

OČE: Nič hudega, Tomažek, stric ni neumen, razumel bo.

JANEZ: Tudi to še pomeni neznansko število srečk.

OČE: Samo petnajst tisoč šeststo. Od teh pa je ena imela stoodstotno možnost, da zadene pol milijona mark.

JANEZ: To pomeni, da ste za srečke plačali –

OČE: Dvajset tisoč mark, sin. Pol sem imel prihranjeno, pol sem si sposodil.

JANEZ: In ste zadeli – pol milijona.

TOMAŽEK: Ne.

OČE: Sistem je imel izjemo, ki je potrjevala pravilo. In jaz sem bil tisti, na katerem je Bog preizkusil izjemo.

TOMAŽEK: Ja.

JANEZ: Izgubili ste dvajset tisoč mark?

OČE: Tako je, sin. Obubožal sem. Ni mi ostalo dovolj za eno samo cigaro. Pa sem si rekel: prav, kupil bom še eno srečko, eno samo, morda bom zadel dovolj, da si kupim škatlo cigar. Šel sem v trafiko in rekel, naj mi dajo prvo srečko, ki jim pride pod roke. Dali so mi jo, in z njo sem zadel pol milijona mark.

JANEZ: (*po premoru*) Oče, a veste, kaj to pomeni?

OČE: Vem. Ko sem končno dobil dovolj denarja, da bi si lahko kupil ljubezen in nego svojih otrok, se je eden od njih odločil, da mi vse to ponudi zastonj. Ne morem ti povedati, kako vesel sem, da mi ta denar ni več potreben. Dal ga bom tvoji sestri in starejšemu bratu, da bom imel pred njima mir za vse večne čase.

(*Sestra pride iz kuhinje.*)

SESTRA: Smem mimo vaju do vrat?

OČE: *(se dvigne)* Ti kar pridi, jaz odhajam nazaj v blagodejni smrad svojega stanovanja.

JANEZ: Grem z vami, Oče. Bom malo pospravil, počistil –

SESTRA: No, pa še skuhaj mu kaj – za oba, saj sta prava dva skupaj.

TOMAŽEK: Dedek, grem tudi jaz?

OČE: Pa naj gre cel mladinski odred.

(Oče, Janez, Tomažek odidejo. Sestra zavrti telefon.)

SESTRA: Halo? Z Markom bi govorila.

(Vstopi Sestrin mož.)

9.

SESTRIN MOŽ: Vidim, da se je obubožani stric odločil, da pospremi štiri premožne mladeniče.

SESTRA: *(v slušalko)* Prav ... Hvala. *(Odloži slušalko.)* Verjetno ne potrebuješ doktorata, da bi uganil, zakaj.

SESTRIN MOŽ: Saj ne ve, a ve?

SESTRA: Zareklo se mi je.

SESTRIN MOŽ: O, krščenduš, zakaj je bilo pa to potrebno?

SESTRA: Saj ni skrivnost, oče sam bi mu lahko povedal!

SESTRIN MOŽ: In kaj zdaj?

SESTRA: Če ne bomo pametni, se lahko pod nosom obrišemo za tisti denar.

SESTRIN MOŽ: Saj ga ne potrebujemo. Saj že imamo vse. Če ne vse, pa dovolj.

SESTRA: Kaj pa vikend v hribih, o katerem si ves čas govoril? Pa hiša na morju? Kaj pa stanovanje za Tomažka, ko bo študiral?

SESTRIN MOŽ: Oh – kje je še to.

SESTRA: Kaj ne vidiš, da odrašča, kaj te res čisto nič ne briga, ali pa imaš oči samo za svojo – *(Vstopi Tomažek.)*

SESTRIN MOŽ: Lepo te prosim, ne pred otrokom. Tomažek, si naredil domačo nalogo?

TOMAŽEK: Nisem otrok, očka, sem že skoraj tričetr mladeniča.

SESTRIN MOŽ: No, ko boš cel mladenič, boš lahko ugovarjal, zaenkrat pa ubogaj in pojdi v svojo sobo – si danes sploh kaj naredil?

TOMAŽEK: Čakam na kosilo. (*Sede za sintesajzer in se začne poigravati s tipkami.*)

SESTRIN MOŽ: Saj res, kaj je s tistim piščancem?

SESTRA: Tako dolgo čaka, da je odrasel v kokoš. In ta kokoš sem jaz. (*Si odveže predpasnik in ga vrže na tla. Zajoka.*)

SESTRIN MOŽ: No, še tega je manjkalo. (*Pobere predpasnik in ga položi čez hrbet stola.*) Včasih je pač tako –

SESTRA: Zmeraj je tako. Ali skuham prepozno ali prezgodaj.

SESTRIN MOŽ: Pomiri se.

SESTRA: Deset let mu strežem in perem, mu nosim hrano in druge stvari, letam po njegovih opravkih, mu rihtam zdravila, denar pa naj prepustim gospodu iz Amerike in tvoji – njegovi lajdri?

SESTRIN MOŽ: Saj ne ve, kaj bi. Nekaj časa bo spreminjal načrte, naredil bo zmedo v družini, potem pa se bo vrnil v Ameriko.

SESTRA: Pokličala bom Marka.

SESTRIN MOŽ: Z njegovo pomočjo boš pa res dosegla, da Janez ne dobi denarja. Dobil ga bo Marko.

SESTRA: Dobro veš, kaj je treba storiti. Preprečiti, da očetov denar izgine v lisjaških rokah tebi dobro znane gospodične.

SESTRIN MOŽ: Lepo te prosim – ne pred otrokom.

TOMAŽEK: Gospodične Alenke? Ona je tudi meni dobro znana.

(Tomažek zaigra “Zagorske zvonove”. Luči ugasnejo.)

10.

(Luči. Tomažek še igra, vendar je v temi prešel na “Marko skače”. Sestra pogrinja mizo. Sestrin mož prinaša steklenice vina, odpre eno, natoči kozarec, poskuša.)

445

SESTRA: Tomažek!

SESTRIN MOŽ: Tomažek, krščenduš!

TOMAŽEK: *(neha igrati)* Yes Sir, no Sir, yes Madam, as you wish, Madam. *(Vstane in odide skozi stranska vrata.)*

SESTRIN MOŽ: Tomažek!

TOMAŽEK: *(pogleda skozi vrata)* Ja, očka, naredil sem domačo nalogo.

SESTRIN MOŽ: Hotel sem reči, da pojdi pogledat, ali prihaja stric Marko.

(Vstopi Marko.)

MARKO: Ne, ker je že prišel. *(Si sname klobuk in si odviije velik karirast šal.)* Na, Tomažek.

TOMAŽEK: *(vzame šal in klobuk)* Hvala, stric. Lepo darilo, ampak klobuk je zame prevelik – *(Si ga povezne na glavo.)* – šal pa mi sega do tal. *(Si ovije šal.)*

MARKO: Darilo sem hotel dati v avto, pa sem najprej še skočil po bencin, potem pa sem žal pozabil, saj veš. Ga bom drugič prinesel.

SESTRA: Ne obremenjuj se.

SESTRIN MOŽ: Kozarec črnega?

MARKO: *(potegne iz žepa denarnico)* Tomažek, da ne boš mislil, da stric Marko pozablja na svojega edinega nečaka – *(Mu pomoli bankovec.)* Vzemi, no.

TOMAŽEK: Saj nič ne prodajam. *(Odnese šal in klobuk skozi vrata.)*

MARKO: Tomažek, ne norčuj se iz strica –

(Vstopi Janez in se ustavi, pogleda bankovec, ki mu ga Marko moli pred nos.)

SESTRIN MOŽ: Kar njemu ga daj, on ti bo še najbolj hvaležen.

(Marko v zadregi pospravi bankovec in denarnico.)

JANEZ: Pozdravljen – brat!

MARKO: Good evening, brother. Long time no see. *(Izproži roko.)*

(Se pozdravita, se objameta, se poljubita na lica, se primeta za ramena, stopita narazen, se zazreta drug v drugega.)

JANEZ: A veš, da te ne bi spoznal, če bi se srečala kje na cesti.

MARKO: A veš, da bi jaz tebe še manj?

JANEZ: Kar nekam – zajetnejši si.

MARKO: Ti imaš pa neke čudne, svetle, nore oči. Kaj ti je naredila Amerika?

SESTRIN MOŽ: (*ponudi vsakemu kozarec vina*) No, na to prisrčno, da ne rečem ganljivo snidenje zvrnimo kozarček dobre kapljice. Na zdravje.

(*Trčijo, nazdravijo, pijejo.*)

TOMAŽEK: (*dvigne namišljen kozarec*) Cheers.

JANEZ: Cheers.

(*Vstopi Oče.*)

JANEZ: Oče! – kar sami ste prišli?

OČE: Ne, prišel sem s svojo najljubšo coprnico.

(*Vstopi Soseda.*)

OČE: Kje ste parkirali metlo, gospa? Jaz se ne bi obiral – v tej soseki je toliko coprnic, da je treba metle zaklepati.

SESTRIN MOŽ: Boste kaj spili, gospa, preden greste? Nekaj kozarcev konjaka? Ali bi kar pol litra?

SOSEDA: Po takšni dobrodošlici? – hvala. Domov ga kar sami odpeljite. (*Odide.*)

(*Oče se obrne za njo in pokaže osle.*)

SESTRA: Zakaj si tako nesramen do gospe?

OČE: A naj bom prijazen celo do ženske, ki mi briše rit? Kam pa pridemo? Kot oficir avstro-ogrške vojske bom že vedel, kaj si kdo zasluži.

MARKO: Pozdravljen, Oče.

OČE: Kaj je zdaj to? Kje sem pustil očala? (*Tomažek mu iz prsnega žepa potegne očala in mu jih natakne.*) Hvala, Tomažek.

(Si ogleda Marka.) Tebe sem pa že nekje videl. *(Se tlesne po čelu.)* Seveda! Sem pa res neumen. Ti si moj najstarejši sin, nazadnje si bil tukaj pred letom dni.

MARKO: *(v zadregi)* Delo, Oče, delo me ne pusti iz rok, ljudje se kar naprej tožijo.

OČE: Kje pa stanuješ?

SESTRA: Za vogalom.

OČE: No, potem pa razumem, da ne moreš pogosteje na obisk – vogal je nevarna reč, nikoli ne veš, kaj te čaka za njim. Ampak danes si zbral pogum in vseeno prišel. Zakaj?

SESTRIN MOŽ: Dajte, Oče, prisedite k mizi.

OČE: *(Janezu)* Sin, rad bi te nekaj vprašal. Pridi z mano do okna.

(Odkreva k oknu. Janez se mu pridruži. Drugi gledajo.)

OČE: Kaj vidiš tam zunaj?

JANEZ: *(pritisne nos k šipi)* Nič posebnega, Oče. Temo, zvezde.

OČE: Ne vidiš temnega oblaka, neke mračne sence?

JANEZ: To so obrisi dreves, Oče. Rob parka.

OČE: Ta senca je šla za menoj. Ko sem prišel do vrat, sem v drevesih na vrtu zaslišal čuden zvok. Poslušajte. Psssst.

(V tišini se nekje "zunaj" zasliši skovikanje čuka.)

TOMAŽEK: To je čuk, dedek. Že dva dni se oglaš.

OČE: No, pa naj še kdo reče, da sem gluha.

SESTRIN MOŽ: Stare babe pravijo, da bo nekdo umrl, če se oglaš čuk.

OČE: Stare babe imajo prav. Zato sem zelo zaskrbljen. *(Pogleda vse po vrsti.)* A je kdo med vami bolan?

SESTRA: Tomažek, prinesi juho.

(Tomažek gre po juho. Drugi posedejo, Oče sede na čelo mize.)

OČE: Psssst. Tišina.

(V tišini Tomažek prinese juho, obstane pri vratih. Nekje zadaj ponovno slišimo skovikanje čuka.)

OČE: No, pa naj še kdo reče, da sem gluha.

(Tomažek položi lonec juhe na mizo.)

SESTRA: Nisi gluha, oče, ker sem ti danes kupila nove baterije za slušni aparat.

OČE: Kaj si rekla? – ne slišim dobro.

MARKO: Mame ne bo?

SESTRA: Mamo bo pripeljala strežnica iz doma malo kasneje.

OČE: Kaj? Nagačeno jerebico, da se mi bo gugala tukaj za hrbtom? Daj mi juho, da jo pojem in odidem.

(Sestra postreže Očetu, drugi si postrežejo sami. Oče začne takoj mlaskajoče jesti.)

SESTRA: Oče, ne bi mogel malo manj glasno?

OČE: Moram slišati, kaj jem, da vidim, če je dobro.

SESTRIN MOŽ: Je dobro, oče?

OČE: Najboljše kosilo v življenju sem pojedel med veliko vojno v Romuniji. Kot oficir avstrijske vojske sem pripeljal četo huzarjev v majhno vas, kjer smo zagledali brejo svinjo. Razparali smo ji trebuh, potegnili odojke iz nje in jih spekli na žaru.

SESTRA: Gnusno. Tomažek, prinesi kruh.

(Tomažek vstane.)

OČE: Tomažek, sedi. *(Tomažek sede.)* Ko smo odojke pojedli in si oblizali prste, je štiri od mojih vojakov zvilo in so pocrkali kakor psi. Svinja je imela neko čudno bolezen. *(Odrine krožnik.)* Tomažek, zdaj pa lahko greš po kruh.

(Tomažek gre v kuhinjo.)

OČE: Pa oster nož mi prinesi.

(Oče potegne iz žepa papirnat zavojček. Iz njega vzame kos debele klobase. Tomažek se vrne s kruhom in nožem.)

SESTRA: Oče, dve uri sem se mučila s kuhanjem, ti boš pa pri moji mizi jedel klobaso?

OČE: *(si odreže kos kruha)* Jaz sem ti pa dve leti brisal rit, preden si se naučila uporabljati kahlo – in zdaj boš ti meni določala, kaj smem jesti pri tvoji mizi?

SESTRA: *(vstane, zadržuje solze)* Ti kar jej, oče, jej, kar ti paše. *(Odide skozi vrata na desni.)*

SESTRIN MOŽ: Krščenduš ... Kam pa greš? – Verjetno potrebuje svež zrak.

(Oče odreže košček klobase in ga ponudi Janezu.)

JANEZ: Hvala, Oče. *(Si položi klobaso v usta.)*

OČE: Imajo takšne klobase v Ameriki?

JANEZ: Ne.

OČE: No vidiš, tudi v Ameriki nimajo vsega.

MARKO: Če smo že pri Ameriki, a je res, kar pravijo o ameriških ženskah?

JANEZ: Kaj pravijo?

MARKO: Da – *(Pogleda Očeta.)* – no, ne bi rad Očeta spravljaj v zadrego –

SESTRIN MOŽ: Tukaj so tudi otroci. Tomažek, pojdi po mamo.

OČE: Ti kar povej, sin, v hujšo zadrego me ne moreš spraviti, kot si me takrat, ko si prišel na svet.

SESTRIN MOŽ: Tomažek!

(Tomažek vstane in gre proti vratom. Tisti hip Sestra pripelje Mater na vozičku.)

SESTRA: Poglej, mama, vsi so tukaj, čakajo te.

MATI: Nikogar ne vidim, nič ne bom jedla, v želodcu me peče.

SESTRA: Te položim v gugalnik? Tomažek, pomagaj mi.

(Tomažek in Sestra dvigneta Mater iz vozička in jo položita v gugalnik.)

MATI: Tomažek, daj mi torbico.

(Tomažek ji položi torbico v naročje. Mati jo odpre, pošari po njej, izvleče mašila, si zamaši ušesa. Zatisne oči in se začne gugati.)

SESTRIN MOŽ: No, pa smo kompletni. Srečna družina.

OČE: Sin, ti si odvetnik, rad bi te prosil za uslugo.

MARKO: Z veseljem, Oče.

OČE: Rad bi tožil svojo ženo, ki je po domače znana kot nagačena jerebica. Rad bi jo tožil, ker me je po dolgih letih skupnega življenja pustila na cedilu v trenutku, ko sem bil najbolj potreben skrbi in nege. Rekla je, da sem zoprn, sebičen starec, ki se vsakih pet minut poščije in podela v hlače. To je osebna žalitev. Rad bi čimprej vložil tožbo. Me boš zastopal?

MARKO: *(po premoru)* Oče, govoriš o moji materi –

OČE: *(glasno, kot bi želel, da ga Mati sliši)* Zahteval bom javno opravičilo v vseh časopisih in denarno odškodnino. Zahteval bom, da se vrne k meni in skrbi zame, kot se za ženo avstrijskega oficirja spodobi.

MARKO: Mislim, da to ne bo potrebno, oče, kajti jaz imam mnogo boljši predlog, ki ga boš zagotovo vesel.

OČE: Potem me ne boš zastopal.

MARKO: Oče, jaz sem o zadevi razmislil in se odločil: vso skrb in nego, ki jo potrebuješ, boš imel pri meni.

(Tišina. Sestra se spogleda s svojim možem. Mati si vzame mašila iz ušes in se zasmije, potem si znova vtakne mašila.)

OČE: Pri tebi?

SESTRA: *(sunkovito vstane)* No, saj bi lahko predvidela, da se bo to zgodilo.

SESTRIN MOŽ: Posvaril sem te.

OČE: Kako misliš, pri tebi? Se misliš preseliti k meni?

(Sestra ponovno sede.)

MARKO: Ne, oče. Ti se boš preselil k meni in boš živel pri nas kot član družine, jedel pri isti mizi, gledal televizijo – vse, kar si postavil kot pogoj, bo izpolnjeno.

OČE: Čisto vse?

MARKO: Absolutno in popolnoma vse.

OČE: Tudi dodatni pogoj?

MARKO: Tudi. – Kakšen dodatni pogoj?

OČE: Da se znebiš svoje žene. Ne morem živeti pod isto streho z žensko, ki ne skriva, da me ima za kmetavza. Kaj je, sin, ti je juha stopila v lica?

MARKO: To ni res, oče. Marija ima o tebi zelo pozitivno mnenje.

OČE: Doslej sem te dvakrat prosil, vzemi me k sebi. Obakrat *preden* sem zadel glavni dobiček na loteriji.

MARKO: No, takrat –

OČE: Ni bilo stimulacije, strinjam se. Obakrat si rekel, da bi mi ti sicer naredil to uslugo, čeprav je tvoje petsobno stanovanje premajhno, da pa je problem tvoja žena. Rekel si, da je strupena kot kača, da opleta z jezikom kot z muhami obkrožena krava z repom – da se bojiš, da bi lačen odhajal spat.

MARKO: No, precej se je spremenila – bila je strašno nervozna – ampak zdaj že leto dni jemlje neke tablete –

OČE: Oprosti, sin. Ali ona gre ali pa jaz ne pridem.

SESTRA: (*vstane*) Tomažek, pomagaj mi prinesiti piščanca.

(*Tomažek vstane.*)

OČE: (*Sestrinemu možu*) Si postal direktor piščančje farme?

SESTRIN MOŽ: Kaže, da je njena domišljija dobila peruti, ni pa ravno vzletela.

SESTRA: V redu, če so gospodje tako izbirčni, ga bom dala pa mačku.

MARKO: (*vstane*) Saj zame je bila že juha več ko dovolj.

OČE: Slab želodec imaš. Ničesar ne moreš požreti.

MARKO: To sem podedoval po očetu. (*Se odpravi.*)

SESTRIN MOŽ: Ne bodi otročji. Krščenduš, kakšna familija.

SESTRA: Jaz imam vsega dovolj. (*Odide v kuhinjo, zaloputne z vrati.*)

MARKO: Tomažek, kam si dal stričev klobuk in šal?

(*Tomažek odide, Marko se približa Materi.*)

MARKO: Oprosti, Mati, ker nimam časa, da bi kakšno rekla.

(Mati si vzame mašila iz ušes.)

MARKO: Rekel sem, oprosti, Mati –

MATI: A zdaj vidiš, zakaj sem odšla? *(Si znova zadela ušesa.)*

TOMAŽEK: *(pri vratih s klobukom in šalom)* Stric?

(Marko si ovije šal in se pokrije s klobukom.)

OČE: Srečno, sin. Pridi še kdaj s kakšnim predlogom.

(Marko odide.)

SESTRIN MOŽ: *(vstane)* Tudi mene je minilo veselje do hrane –
bojim se, da kar za en teden. *(Odide skozi vrata na desni.)*

OČE: *(se s težavo dvigne)* Tomažek, palico.

(Tomažek priskoči s palico.)

JANEZ: Ne boste ostali, Oče?

OČE: Zadnje čase imam samo dve vrsti zabave: preživljanje srečnih trenutkov v toplem krogu družine in strmenje v steno. To drugo mi je iz dneva v dan ljubše. Pridi, Tomažek, spotoma bova malo počivala in poslušala čuka.

JANEZ: Grem tudi jaz?

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Ti ostani, ker bi ti rada nekaj povedala.

OČE: No vidiš, kakšno veselje te čaka.

(Tomažek odpelje Očeta proti vratom.)

SESTRA: *(skozi kuhinjska vrata)* Tomažek, ne pozabi dati dedku tablet.

(Zaloputne vrata. Oče in Tomažek odideta.)

11.

MATI: Je odšel?

JANEZ: (*primakne stol, sede*) Sama sva, mati.

MATI: Tvoj brat in tvoja sestra si prizadevata, da bi Očeta uradno razglasili za norega.

JANEZ: Ne.

MATI: Potem bi si razdelila njegov denar. Pomaga jima neki psihiater, ki bo dobil deset procentov.

JANEZ: (*po premoru*) To je treba preprečiti.

MATI: Naj da tebi svoj denar, kupi tisti dvorec in vzemi ga k sebi. Nočem, da gre v norišnico.

JANEZ: Saj sem razmišljal o tem, ampak – ne morem mu kar tako reči, ne bi rad, da me narobe razume –

MATI: Edini si, ki ga spoštuje.

JANEZ: Ravno zato.

(*Sestra pride iz kuhinje.*)

SESTRA: O čem pa šušljata kot dva zarotnika?

MATI: Odpelji me nazaj v dom.

SESTRA: Pravkar sem pomila posodo, dovoli mi vsaj, da v miru pokadim cigareto.

MATI: Pokliči taksi.

SESTRA: Naj te Janez odpelje, če sta že takšna prijatelja.

MATI: Odpelji me, ali pa ne pridem več v to hišo.

SESTRA: Kakor želiš, mama. Kakor želiš.

(*Z Janezom položita Mater v voziček.*)

JANEZ: Na svidenje, Mati.

(*Mati si zadela ušesa.*)

SESTRA: Odpelji jo ti, boš vsaj videl, kje živi.

JANEZ: Nujno moram nekoga poklicati.

(Sestra porine voziček proti izhodu in ven. Janez zavrti telefon.)

JANEZ: Rad bi govoril z Alenko, nujno je ...

(Vstopi Alenka. Janez je ne vidi.)

JANEZ: Kaj da sem jo? Razočaral ... Povejte ji, da me ni prav razumela – gospa! – dovolite –

(Alenka mu potegne slušalko iz rok.)

ALENKA: *(v telefon)* Kaj si zmišljuješ neumnosti, mama? Preveč televizije gledaš, pojdi raje spat.

(Odloži slušalko. Janez jo gleda, presenečen, vesel. Alenka si prižge cigareto, sede na kavč, molči. Janez prisede.)

JANEZ: Razmislil sem in – stvari niso povsem brezizhodne.

ALENKA: A veš, da sploh nisem vedela ... Slišala sem, da govorijo o tem, ampak mislila sem, da so to le neumnosti – saj veš ... Šele danes – tvoj svak mi je povedal – da tvoj stari – oprosti – da tvoj oče sedi na gomili mark.

JANEZ: Tudi jaz nisem vedel.

ALENKA: No, zdaj so ti stvari jasne. Upam. *(Ga gleda.)*

JANEZ: *(vstane)* Edini problem je, da on še zmeraj misli –

ALENKA: – da ti sediš na gomili dolarjev.

JANEZ: Kako naj mu povem, da ga ne morem vzeti k sebi, dokler sam ne kupi dvorca, v katerem bi rad bil pri meni?

ALENKA: Janez, ti si eden najbolj neumnih moških, kar jih poznam. Rad bi bil dober, imaš pa premalo volje. Kajti poleg tega, da si dober, bi rad bil vsaj malo slab. Za to, da bi bil res slab, pa nimaš poguma. In tako nisi ne dober ne slab, ampak moralni pijanec, ki niti sam ne ve, kam ga bo kdaj zaneslo.

JANEZ: Alenka –

ALENKA: “Rad bi” in “ne bi rad” – nisem vedela, da je to tisto, čemur se v Ameriki reče moški.

JANEZ: Zdaj nisem v Ameriki. Poleg živih ljudi, ki jih skoraj več ne poznam, me obdajajo sence iz preteklosti –

ALENKA: Kaj pa jaz?

JANEZ: *(po premoru)* Kaj pa ti?

ALENKA: Da. Jaz.

JANEZ: Alenka, vse bom naredil zate, vse –

ALENKA: Razen tistega, kar želim.

JANEZ: Ne morem si predstavljati, da bi mojemu očetu želela kaj drugega kot dobro!

ALENKA: No, in v tem je razlika med nama: da mu jaz želim dobro, ti pa želiš samo, da se mu ne bi zameril, tudi če je to zanj slabo. A veš, kaj je dobro zanj? Da gre čimprej v dom, kjer bo imel poklicno nego in kompletno oskrbo.

JANEZ: Dobro veš, da mi ne bi dal denarja –

ALENKA: Saj ni treba, da mu poveš vnaprej.

JANEZ: Alenka, rekel sem, da mu nočem lagati.

ALENKA: In jaz ti pravim, da sem pripravljena živeti s tabo, ne pa tudi s premaknjenim starcem.

(Se napoti k vratom. Janez ji zastavi pot.)

JANEZ: Alenka ... Bova že uredila tako, da bo prav.

(Alenka ga odrine in odide skozi vrata.)

JANEZ: Alenka ...

(Alenka se počasi vrne, se ustavi, ga gleda. Se posprehodi nazaj do kavča, sede, izvleče cigareto, si jo položi v usta, se ozre k Janezu. Janez se ji približa, pobrska po žepih, ne najde vžigalnika, v zadregi skomigne. Alenka pošari po svoji torbici, izvleče vžigalnik, ga izroči Janezu. Janez ji prižge cigareto. Alenka mu puhne dim v oči.)

ALENKA: Kavalir.

(Vstopijo Sestra, Sestrin mož in Tomažek.)

SESTRA: *(odloži tri vrečke)* Bojim se, da je za večerjo prepozno.

ALENKA: Nič hudega, zdravnik mi je prepovedal jesti piščanca.

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, kako hitro si babe skočijo v lase, in kar brez povoda. Zakaj nič ne pijeta? (*Gre k šanku.*)

SESTRA: (*se napoti k vratom*) Ti kar daj. Kot ponavadi bom jaz znosila stvari iz avta. (*Odide.*)

JANEZ: Saj bom jaz – (*Ji sledi skozi vrata.*)

SESTRIN MOŽ: Tomažek! – kaj se obiraš?

(*Tomažek sledi Janezu skozi vrata. Sestrin mož pogleda Alenko.*)

SESTRIN MOŽ: Te odpeljem domov?

ALENKA: (*vstane*) Odpeljal me bo moj bodoči mož.

SESTRIN MOŽ: (*se na kratko zasmije*) V jarek ali v prvo drevo?

ALENKA: Mu bom že jaz povedala, kam.

SESTRIN MOŽ: O tem ne dvomim. Samo ne razumem več, kaj bi rada. Zdaj tako, zdaj drugače.

ALENKA: Takšna sem. Ne vem, kaj hočem. Sprijazni se s tem, ali pa nič. (*Odide.*)

(*Luči ugasnejo.*)

12.

(*Luči. Tomažek, Oče, Soseđa. Oče ima na sebi črno obleko s prekratki rokavi in hlačnicami; v njej se počuti nerodno.*)

OČE: (*se prime za kravato*) Kaj je ta kos blaga, ki mi visi okoli vratu?

TOMAŽEK: Kravata, dedek.

OČE: V mojih časih so bile kravate drugačne. Niso tako neumno visele.

TOMAŽEK: Pokonci so stale?

OČE: Tišči me, ne maram je.

SOSEDA: Stojte no malo pri miru, da vam jo zrahljam.

OČE: Zakaj ste mi jo pa zategnili, kot da me želite zadaviti?

SOSEDA: Joj, kakšne čevlje imate – Tomažek, prinesi krtačo in biks.

(Tomažek gre proti vratom.)

OČE: Tomažek, ostani.

SOSEDA: Ne morete s takimi čevlji –

OČE: Zakaj jih pa niste prej očistili?

SOSEDA: Nisem pogledala.

OČE: Ni dovolj, da se od malih nog na meni polena sekajo, na stara leta naj bi se na meni še čevlji biksali.

SOSEDA: Potem pa imejte umazane, če vas ni sram.

OČE: Sram naj me bo, ker ne opravljate posla, za katerega vas plačujejo?

(Dvigne palico, da bi udaril Sosedo. Tomažek priskoči, ga zgrabi za roko.)

TOMAŽEK: Dedek, ne ...

OČE: Prav imaš. Škoda lesa. *(Brska po žepih.)* Zakaj nimam robca? Prehlajen sem.

SOSEDA: Niste.

OČE: A zdaj ste tudi zdravnica, ne samo coprnica?

SOSEDA: Tomažek, poišči dedku robec.

(Tomažek se napoti k vratom.)

OČE: Tomažek! – ostani. Ne bom si brisal nosa s sposojenim robcem. Obrisal si ga bom s tem kosom blaga, za katerega pravite, da je kravata – da bodo vsi vedeli, kakšno oskrbo imam.

SOSEDA: Počakajte no, saj vam ga prinesem, za božjo voljo – *(Odhiti.)*

OČE: *(se zareži)* A zdaj vidiš, kako se je treba znebiti bab? Zapomni si to, neštetokrat ti bo prav prišlo. *(Zaupno.)* Tomažek, zdaj ko sva sama ... Ti se svojemu dedku ne bi zlagal.

TOMAŽEK: Ne.

OČE: *(se posprehodi do mize)* Kaj je to?

TOMAŽEK: Pogrnjena miza, dedek. Krožniki, žlice, kozarci.

OČE: Za koga?

TOMAŽEK: Za kosilo.

OČE: Ne spomnim se, da bi kdaj videl rože na mizi. In to – nisem tako neumen, da ne bi vedel, da so to kozarci za šampanjec. Ta miza je pogrnjena za pomembnega gosta.

TOMAŽEK: Ne vem.

OČE: Odpeljali me bojo, a ne? *(Tomažek skomigne.)* Ta miza je pogrnjena za njihove prijatelje zdravnike, ki me bojo proglasili za senilnega in me zaprli v dom. Je tako?

TOMAŽEK: Ne vem, dedek.

OČE: Zdaj so še tebe dobili na svojo stran. Zdaj nimam nikogar več. *(Sede na stol.)* Kaj so ti obljubili? Novo kolo? *(Vstane.)* Grem.

TOMAŽEK: Ne, dedek – kam?

OČE: V Južno Ameriko.

TOMAŽEK: Dedek, počakati moraš –

(Ko Oče pride skoraj do vrat, Sestra skozi na vozičku pripelje Mater. Za Sestro vstopijo Janez, Sestrin mož in Alenka. Vsak ima v roki z mašljem zavezan paket. Tudi Mati ima v naročju paket, vendar neprimerno manjšega kot vsi drugi. Največjega ima Sestra – pod pazduho. Oče, ki se je znašel tik pred vozičkom, strmi v Mater.)

OČE: Zakaj si oblečena v črno?

MATI: Ti mi povej. Ko sva se srečala, sem bila v belem, vsa bela, vsa svetla.

OČE: Zmešalo se ti je, baba.

SESTRA: Mati je zmeraj v črnem, oče – nisi opazil?

OČE: Pusti me, da grem.

SESTRA: Tomažek, odpelji dedka k mizi.

OČE: Tomažek, odrini mi to nagačeno jerebico s poti.

JANEZ: Oče, zakaj se razburjate? Pridite k mizi, sedite. *(Pristopi, ga prime za komolec in ga popelje k mizi.)* Pripravili smo vam –

OČE: Vem, kaj ste mi pripravili.

SESTRIN MOŽ: *(odloži svoj zavoj na mizo in gre k šanku)* No, če veste, se ni treba razburjati – raje kaj spijte.

OČE: Bom počakal na tiste, ki jih še ni.

SESTRA: *(porine voziček z Materjo do gugalnika)* Tomažek, pomagaj mi.

(Tomažek ji vzame paket izpod roke in ga položi na tla.)

JANEZ: Sedite, Oče, semle, k mizi.

(Oče se ustavi pred gugalnikom, pogleda Mater, ki jo Sestra in Tomažek začenjata dvigati iz vozička.)

OČE: Ne bom sedel pri isti mizi kot Judeži. *(Se zlekne v gugalnik.)*

SESTRA: Oče, to je materin stol.

OČE: *(si s prsti zamaši ušesa in se zaguga)* Nič ne slišim.

SESTRA: *(porine voziček z Materjo k mizi)* Kar pri mizi ostani, mati, saj bomo kmalu začeli.

SESTRIN MOŽ: Bo kdo kaj spil, dokler čakamo?

OČE: Koliko je ura?

JANEZ: Četrť na tri, Oče.

OČE: Moram iti.

JANEZ: Kam?

OČE: Opravki v mestu.

SESTRA: Daj, pomiri se, kakšni opravki neki.

OČE: Vsak normalen človek ima opravke v mestu. Tomažek, pokliči taksi.

JANEZ: Dobro, Oče, če res imate opravke, vas odpeljem.

SESTRA: Kakšne opravke neki, zmišljaš si.

OČE: Mudi se mi, nujno je.

JANEZ: Če je nujno, oče, vas odpeljem.

OČE: Odpelji me.

(Janez in Oče odideta.)

SESTRA: Krasno. *(Odide v kuhinjo.)*

13.

(Vstopi Soseđa z žepnim robcem. Začudeno se ozre po sobi.)

SOSEDA: Kam je pa zginil? *(Gre k Materi in ji pokaže robec.)*
Toliko, da me ni udaril – zdaj naj pa sebi obrišem nos?

460

(Mati pobere z mize eno od žlic in jo ponudi Sosedu.)

MATI: Obriši pribor – ta je še najbolj potreben čiščenja.

SESTRIN MOŽ: *(Alenki)* Pridi na vrt, da ti nekaj pokažem.

(Alenka odloži kozarec in se napoti k vratom. Sestrin mož ji sledi, se obrne.)

SOSEDA: *(obriše žlico, jo odloži, sede, si obriše nos)* Za tiste krajcarje, ki jih dobim, se ne bom več poniževala. Povej svoji hčeri, da moramo skleniti nov dogovor.

(Se posprehodi do šanka in si natoči kozarec konjaka.)

MATI: Je že sklenjen. Stari se bo preselil k Janezu, ti pa lahko spet gledaš v luft, kar si vse svoje življenje najraje počela.

SOSEDA: K Janezu? V Ameriko?

SESTRA: *(pride iz kuhinje)* Tomažek, kje je tati?

TOMAŽEK: *(pogleda skozi okno)* Na vrtu.

SESTRA: Pojdi in mu povej, naj takoj pride.

TOMAŽEK: Naj mu nesem plašč?

SESTRA: Ne bodi neumen.

TOMAŽEK: Res, mamica – malo prej se je stisnil h gospodični Alenki, kot bi se želel pogreti.

SOSEDA: Joj, ti otroci ... Vse vidijo, vse vedo.

SESTRA: Pridi, da te zlasam!

TOMAŽEK: *(se umika proti vratom)* Grem po očeta, da se ne prehladi.

(Zaleti se v Marka, ki vstopi z dvema zavojčkoma v rokah.)

MARKO: Kam se ti pa mudi?

TOMAŽEK: Stric Marko! Klobuk in šal ... *(Se vzpne na prste, sname Marku klobuk in mu odvijje šal.)*

SESTRA: Tomažek, ko obesiš klobuk in šal, pomagaj stricu Marku znositi iz avta še druge pakete.

MARKO: *(ponudi manjši zavojček Tomažku)* Na, ta je zate.

TOMAŽEK: Ne morem, stric, ker imam polne roke. *(Odnese šal in klobuk.)*

MARKO: *(se približa mizi in odloži oba zavojčka)* Kako je, mati?

MATI: Hvala za darilo.

MARKO: *(v zadregi)* Pravzaprav ... Zakaj pa nisi v gugalniku?

MATI: *(ga premeri)* Si si kupil novo obleko?

MARKO: Ne, stara je, a nisem je nosil, nekaj let je visela v omari.

MATI: Daj mi torbico.

(Marko se skloni, pobere torbico in jo položi Materi v naročje. Mati izvleče mašila in si zadela ušesa.)

MARKO: Očeta še ni?

SESTRA: Pakira. Odločil se je, da sprejme tvojo ponudbo in se preseli k tebi.

MARKO: *(osupel)* Pravzaprav –

(Vstopijo Sestrin mož, Tomažek in Alenka.)

SESTRIN MOŽ: Stric Marko ... A ni kruta usoda – kadar se kaj dogaja, nimaš časa, ko pa se končno le odločiš, da boš žrtvoval pol ure, prideš zaman. Oče je odšel v mesto, da si ogleda dom za onemogle.

SOSEDA: *(vstane)* Jaz vem, zakaj ju tako dolgo ni. Kupujeta karte za Ameriko.

MARKO: No, vi se kar zabavajte na moj račun –

SESTRA: Naj gre vsaj zabava na tvoj račun, če nič drugega.

MARKO: Pravzaprav je dobro, da očeta še ni, kajti –

SESTRIN MOŽ: – prišel si z novim predlogom za rešitev družinske krize. Boš kaj spil? *(Gre k šanku.)*

MARKO: Tokrat sem stvar pretehtal res temeljito, se posvetoval s strokovnjaki, izdelal načrt, ki je optimalen za vse prizadete –

SESTRIN MOŽ: *(mu ponudi kozarec viskija)* Izvoli.

MARKO: *(vzame kozarec)* – hvala – načrt, ki –

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Odpelji me nazaj v dom.

SESTRA: Mama! – si pozabila, zakaj smo tukaj?

MARKO: Bilo bi dobro, da tudi ti slišiš moj predlog, mati.

(Mati si zamaši ušesa.)

MARKO: Predvsem ti, Mati, ker si eden od elementov, ki ga doslej nihče ni upošteval. Dejstvo pa je, da brez tebe ni enačbe, ni načrta, ki bi imel dolgoročne možnosti uresničitve.

MATI: Kdaj bomo jedli?

SESTRA: Bojim se, da sploh ne vem več, ali bomo. *(Gre v kuhinjo.)*

MARKO: Gre za to, da smo naredili elementarno napako.

(Vstopi Oče, za njim pa Janez. Ustavita se pri vratih. Marko ju ne vidi.)

MARKO: Vse doslej smo razmišljali o Materi in Očetu kot o ločenih problemih. V resnici pa enega ni mogoče rešiti brez drugega. Zato predlagam – *(Se obrne in zagleda Očeta.)* – zato predlagam – oče, pozdravljeni –

OČE: Predlagaj, sin.

MARKO: Saj nisem imel v mislih nič konkretnega.

OČE: Presenetilo bi me, če bi imel.

SESTRA: *(pride iz kuhinje)* Končno ... Tomažek, pripelji očeta k mizi.

MARKO: Hotel sem samo –

SESTRIN MOŽ: Dajte, oče, pridite k mizi.

(Oče gre h gugalniku, se zlekne vanj, se zaguga.)

SESTRA: Tomažek ...

(Tomažek sede za sintesajzer in zaigra "Happy Birthday". Sestra, Sestrin mož, Alenka, Janez in Marko zapojejo "Happy Birthday to you, dear Daddy" ... Zberejo vse zavoje in jih zložijo na kup ob gugalniku. Oče se guga, ne da bi reagiral.)

SOSEDA: Robec sem vam prinesla, pa vas ni bilo. Zato sem si sama obrisala nos. Vse najboljše tudi od mene. Zdaj pa grem. *(Odide.)*

SESTRA: Oče, res ne bi sedel k mizi?

(Tomažek znova začne igrati "Happy Birthday".)

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, Tomažek –

(Tomažek neha igrati. Oče se dvigne iz gugalnika in gre k mizi. Sede.)

SESTRA: Tomažek, pomagaj mi.

(Gre v kuhinjo, Tomažek za njo. Drugi sedejo k mizi. Sestrin mož začne natakati vino.)

JANEZ: Oče, ne boste odprli daril?

SESTRIN MOŽ: Po kosilu, saj jih ne bo nihče ukradel.

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* In če bi jih kdo ukradel, bi jih prinesel nazaj in se pritožil.

SESTRIN MOŽ: *(dvigne kozarec)* Na zdravje štirim mladeničem na dan njihove polnoletnosti. Štirikrat dvaindvajset je 88.

(Alenka in Janez vstaneta in dvigneta vsak svoj kozarec. Oče se ne zgane. Sestra prinese skledo s krompirjem, Tomažek prinese pladenj s pečenim piščancem. Položita na mizo.)

SESTRA: *(seže po kozarcu)* Niste mogli počakati? Oče, na zdravje ...
(Opazi, da vsi strmijo v piščanca na mizi.) Je kaj narobe?

SESTRIN MOŽ: No, presenečenjem ni ne konca ne kraja. Sedimo.
(Vsi sedejo.)

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Jaz ne bom jedla.

SESTRA: Vsi bomo jedli, mama: vsaj danes ne bodi taka.

JANEZ: *(vstane)* Preden začnemo, bi rad spregovoril nekaj besed.

(Vsi prisluhnejo. Oče ne reagira. Mati si zamaši ušesa. V tišini stopi skozi vrata Sosega in si z robcem, še vedno istim, glasno obriše nos. Vsi jo pogledajo. S kretnjo se opraviči. Znova vsi pogledajo Janeza.)

JANEZ: Danes, ko so štirje mladeniči v naše skupno veselje dočakali štirikrat 22 let, je tudi sicer pomemben, da ne rečem prelomen dan. Ker smo vsi prizadeti pri mizi, se mi zdi primerno, da ne zavlačujem z novico, ampak jo posredujem kar zdaj, ko smo vsi – upam – v stanju praznične dobrohotnosti in lahko stvar

presodimo kot člani družine, ki jim počutje najstarejšega člana ni zadnja briga na svetu –

SESTRIN MOŽ: To utegne trajati kar nekaj časa. (*Sede.*)

SESTRA: Kosilo se bo shladilo.

JANEZ: Kratek bom. Z Očetom sva sklenila dogovor. Prispeval bo denar za nakup in obnovo dvorca v Črnem lesu. Polovica bo moja, polovica pa do njegove smrti očetova. Živel bo pri meni kot član družine z vso oskrbo, v svojem krilu zgradbe, ki ga bo sam izbral. Toliko. (*Sede. Mučna tišina. Janez vstane.*) Rekel sem, da bo živel pri meni. Moral bi reči, pri nama z Alenko. (*Sede. Mučna tišina.*)

SESTRA: Da ti ne bo kdaj žal, oče.

MARKO: Jaz seveda nimam nič proti, čeprav – gledano s pravnega vidika – stvar ni tako enostavna, predvsem kar zadeva očetov delež po njegovi smrti –

SESTRIN MOŽ: Saj še ni mrtev, za božjo voljo! (*Dvigne kozarec.*) Na zdravje, oče, in na dolgo življenje.

(*Vsi razen Matere in Očeta dvignejo kozarce in rečejo “Na zdravje” in “Na dolgo življenje”.*)

TOMAŽEK: (*s kozarcem viskija, ki si ga je natočil pri šanku*) Na zdravje, dedek, in v upanju na dan, ko bo za to mizo sedelo pet mladeničev.

SESTRIN MOŽ: Tomažek, krščenduš – (*Tomažek na dušek izprazni kozarec.*)

JANEZ: Saj mu ne bo škodilo, naj se veseli z nami.

(*Pri vratih si Sosedo, na katero so vsi pozabili, glasno obriše nos.*)

SESTRIN MOŽ: Boste tudi vi kozarec, gospa? Krščenduš, se pa res obnašamo kot – pridite k mizi, gospa – (*Začne natakati vino v prazen kozarec.*) – ali vam damo kar steklenico konjaka, da ne boste sami ponoči?

(*Sosedo silovito zahlipa in odhiti skozi vrata.*)

SESTRA: Nesrečna je, ker bo izgubila dobro plačano delo.
TOMAŽEK: Sosega je zaljubljena v dedka.
JANEZ: Saj bo trajalo kar nekaj časa, preden bo vse naredil.
SESTRA: Bo kdo jedel, ali naj tudi tokrat vržem vse skupaj v smeti?
MARKO: (*vstane*) No, jaz pravzaprav sploh nisem lačen – mislim, da bom kar – saj veste, dela nikoli ne zmanjka – še enkrat vse najboljše, oče – darilo je tam, med drugimi –
OČE: (*kot da se je naenkrat zdramil*) Darilo? Zame?
MARKO: Seveda. Rojstni dan imaš.
OČE: Pogledj pogledj, nisem vedel, da so vse to darila zame. (*Vstane.*)
Tako moram videti, kaj sem dobil.
SESTRA: Oče, ne bi raje kasneje? – hrana se bo shladila.
OČE: Ne bi rad, da se ohladi moja hvaležnost – tisto je težje pogreti kot juho. Pogledj, dobil sem stvari za sto let vnaprej. In kakšen drag ovojni papir! Kako naj vem, čigavo je kaj?
SESTRIN MOŽ: Saj je vseeno –
OČE: Ni vseeno. Naj vzame vsak svoj paket in mi ga izroči osebno.

(*Rahlo nejevoljno vsi ustrezajo Očetovi želji. Ko vsak pobere svoj paket, stopi Oče pred njih.*)

OČE: Postavite se v vrsto, da vas vidim.

(*Postavijo se v vrsto. Eden od paketov je ostal na tleh.*)

SESTRA: Tisti je od mame.

OČE: Naj kar ostane, kjer je. No, zdaj ko sem videl, kaj ste mi prinesli, lahko znova položite vse na kup. Razen tebe, Janez, in tebe, Tomažek – vidva obdržita svoje.

(*Počaka, da zložijo pakete na kup.*)

OČE: Še enkrat se postavite v vrsto. (*Počaka, da to naredijo.*) Ker danes ni samo prvi dan zadnje petine mojega življenja, ampak tudi prvi dan, ko vas lahko obvestim, da nisem več odvisen od vas, bi rad tudi jaz vsakemu od vas poklonil majhno darilo.

(Stopi pred Sestro in ji pokaže jezik. Sestrinemu možu pokaže osle. Stopi pred Marka, si pritisne kazalce ob senca in zaklokota z jezikom. Ustavi se pred Alenko in jo gleda.)

OČE: Nisi mi najbolj pri srcu, a ker bom moral živeti s tabo, ti bom kdaj drugič povedal, kaj si mislim o tebi.

(Stopi pred Mater in jo gleda.)

OČE: Zate imam pa še posebej primerno darilo. *(Obrne ji hrbet, se skloni, se napne in ji glasno prdne v obraz.)* Happy birthday to all of you. Tomažek, zaigraj.

(Tomažek sede za sintesajzer in zaigra "Happy Birthday". Oče seže v žep, izvleče vžigalnik in pritakne ogenj skladovnici paketov. Ko zagorijo, zavesa.)

Drugo dejanje

(Sprejemna soba dvorca v Črnem lesu. Stene so obložene z lesenimi letvami; na njih visi neskladna množina Alenkinih slikarij. Zadaj, na koncu obokanega hodnika, so vhodna vrata. Manjša vrata na levi vodijo v kuhinjo, jedilnico, shrambe in v levo krilo zgradbe, vrata na desni pa v desno krilo. Na koncu hodnika je okno, za njim pa vidimo cvetoče grmovje, smreke, obronek gozda, na katerega sije popoldansko sonce. Diagonalno sredi sobe stoji velik razkošen kavč, ob desni steni manjša zofa. Morda fotelj ali dva, mizice z diskretnimi svetilkami. Ob stenah številne knjižne police, polne lepo poravnanih knjig. V posebni vitrini glasbeni stolp, ki potihem igra Mozarta.)

1.

(Ko se dvigne zavesa, stojita sredi sobe Alenka in Tonko, nemi butler. Alenka je bosa, na sebi ima zapacan slikarski plašč, v rokah paleto in čopič. Tonko, ki je oblečen kot angleški butler viktorijanske dobe, drži v rokah uokvirjeno sliko gozdne pokrajine, Alenkinega dominantnega motiva.)

ALENKA: Če obesim še to, bom ustvarila vtis natrpanosti, kaj pravite, Tonko?

468

(Tonko skomigne.)

ALENKA: Ampak motiv mi je všeč, tako poseben je, se vam ne zdi, rada bi, da to sliko vidijo vsi, ki pridejo na obisk ... Kam bi jo dali vi?

(Tonko skomigne.)

ALENKA: Tonko, vi se sploh ne spoznate na umetnost, priznajte – za vas je slika podobna sliki.

(Tonko se ozre po razobešenih slikah, ki so si nenavadno podobne, potem pogleda sliko, ki jo drži v rokah in tudi ni nič drugačna; v zadregi se zareži in skomigne.)

ALENKA: Še dobro, da ste brez jezika, vsaj ne morete povedati ničesar neumnega.

(Tonko ustrežljivo prikima.)

ALENKA: Kaj če bi snela tisto nad obokom in obesila tole, ki je dosti bolj – udarna, se vam ne zdi?

(Tonko prisloni sliko ob kavč, stopi korak nazaj, si jo strokovno ogleda, potem zažmiri proti sliki nad obokom; naredi se, da sploh ne vidi, kako sta si ravno ti dve sliki najbolj podobni; pokima in se odpravi proti stranskim vratom.)

ALENKA: Kam greste?

(Tonko se obrne in s kretnjami pojasni, da gre po lestev.)

ALENKA: Priden Tonko ... in ne pozabite pristaviti vode za kavo.

(Tonko odide skozi stranska vrata. Alenka odloži čopič in paletu, pobere prenosni telefon, vtipka številko.)

ALENKA: Direktorja galerije, prosim ... Hvala ... *(Spremeni ton.)*
Peter, pozdravljen, Alenka tukaj ... Delovno ... Sem v fazi nore
ustvarjalnosti, vsaka slika je kot – orgazem! ... Komaj eno
končam, me že mika nova! ... *(Se neumno zahihita, se zresni.)*
Si kaj uredil? ... Seznam! – joj, kaj ti ga nisem poslala? ... Vidiš,
toliko slikam, da svet zame ni več resničen ... Ne, imam ga,
čakaj, da skočim ponj v atelje ... ostani pri telefonu ...

*(Odloži telefon in odhiti skozi stranska vrata. Se skoraj zaleti v
Tonka, ki prinaša lestev.)*

ALENKA: Kar zamenjajte sliko, Tonko, takoj se vrnem.

*(Tonko postavi lestev pod obok in spleza nanjo. Sname sliko
nad obokom in se pripravi, da bi z njo splezal na tla. Vstopi
Janez v lovski obleki in prinese h kosu lesa pritrjen par jelenjih
rogov. Izogne se lestvi in pogleda Tonka. Nekaj časa strmita
drug v drugega.)*

JANEZ: Tonko, ne morem verjeti ... Kako ste vedeli?

*(Tonko skomigne in se neumno zareži. Janez vzame Tonku sliko
iz rok in jo prisloni ob kavč, poleg nove.)*

JANEZ: Kaže, da obvladate telepatijo. *(Izroči Tonku rogove.)* A niso
lepi? Moja prva trofeja, zasluži si častno mesto ... Zadaj je
obroček, obesi se na isti način kot slika ...

*(Tonko se zaskrbljeno ozre proti stranskim vratom, skuša nekaj
pojasniti, potem ustrezljivo prikima in spleza z rogovi po lestvi.
Previdno jih obesi na žebelj.)*

JANEZ: Na levi jih malo dvignite ... Previsoko, malo nazaj ... Tako!
V redu. *(Tonko spleza na tla.)* Odnosite lestev in pristavite vodo
za čaj.

*(Tonko odnese lestev proti stranskim vratom. Skoznje prihiti Alen-
ka, steče k telefonu in ga dvigne k ušesu.)*

ALENKA: Peter, oprost, ne najdem seznama, jutri ti ga bom ...
Halo? Halo? (*Odloži telefon.*) Baraba!

(Se obrne k Janezu, ki se ponosno reži.)

JANEZ: Kaj ne vidiš?

ALENKA: Vidim, da si s svojimi lovskimi kameradi spet ustrelil nekaj krepkih litrov. (*Janez pokaže k rogovom.*) Kaj!!! ... Tonko!

JANEZ: Običaj je, da prva trofeja visi nad glavnim vhodom –

ALENKA: Obesi te rogove nad posteljo, da te bodo kdaj spomnili, kaj počno jeleni, kadar se gonijo. Tu bo visela moja slika.

JANEZ: A jih ni že dovolj?

ALENKA: Se ti ne zdi vulgarno, obešati rogove med umetnost?

(Tonko pride skozi stranska vrata.)

ALENKA: Tonko, pol minute me ni, pa se mi že izneverite ...

(Tonko se zvija kot jegulja in se s kretnjami zgovarja na Janeza.)

ALENKA: Snemite tisto grozoto in obesite sliko. In kje je kava, ki ste mi jo obljubili?

JANEZ: Čaj, Tonko.

(Tonko odide skozi stranska vrata. Alenka si prižge cigareto.)

ALENKA: Oprost, Janez, nič nimam proti tvojim rogovom, obesi jih na hodnik, kamor hočeš, ampak tu je sprejemnica, pomemben je vtis, ki ga dobijo gostje.

JANEZ: Kateri gostje?

(Tonko se vrne z lestvijo in jo postavi pod obok. Spleza nanjo, da bi snel rogove. Tačas ...)

ALENKA: Tisti, ki bi z veseljem prihajali, če bi se lahko pripeljali do vrat, ne pa da morajo peš po blatu in skozi robidje.

JANEZ: *(vzame rogove Tonku iz rok in jih položi na tla)* Zakaj pa ne poznaš nikogar na upravi za ceste, da bi nam za uslugo po lastni izbiri uredil dovoz?

(Dvigne sliko in jo izroči Tonku, ki spleza z njo na vrh lestve in jo obesi nad obok.)

ALENKA: Kaže, da bom res morala koga spoznati, ker tebe zanima samo še ubijanje divjadi.

(Tonko odnese lestev skozi stranska vrata. Alenka pogleda sliko nad obokom.)

ALENKA: No? Priznaj, da ni boljšega mesta zanjo. Da na poseben način posega v prostor in ga – dokončno oblikuje.

JANEZ: A ni počela tega že prej?

ALENKA: Pa ne ta.

JANEZ: Rjav okvir z razlepljenim spojem v spodnjem desnem kotu.

(Alenka ugotovi, da nova slika še zmeraj sloni ob kavču, nad obokom pa visi stara.)

ALENKA: O shit! *(Zavpije.)* Tonko!

(Skozi stranska vrata pride Tonko in na pladnju prinese kavo in čaj. Istočasno skozi glavna vrata pridejo Soseba, Sestrin mož in Mati v vozičku, ki ga Sestrin mož poriva pred sabo.)

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, kar naprej se pritožujete, da vas nihče ne pride obiskat, zdaj pa zijate, kot da ste vsi brez jezika, ne samo eden.

JANEZ: Pozdravljeni, Mati. Oče počivajo.

SESTRIN MOŽ: *(porine voziček v sredino sobe)* Tudi jaz sem zrel za počitek, če ne kar za penzijo.

ALENKA: Smo precej nedostopni, kot vidiš, in to si velja zapomniti.

Tonko, kaj stojite kot klada, postrezite gostom, a niste butler?

SESTRIN MOŽ: Viski in kavo, če ni preveč.

SOSEDA: Zame pa viski brez kave, da bo bolj enostavno.

SESTRIN MOŽ: Kaj boste, mati?

MATI: Kozarec vode.

(Tonko odloži pladenj in se napoti k stranskim vratom. Skoznje pride, oblečen v domačo haljo in opirajoč se na palico, Oče.)

OČE: Videl sem skozi okno, kako prihajate, in sem prišel kar dol. *(Nenadoma v zadregi zaradi veselja, ki ga je pokazal.)* Lahko pa grem tudi nazaj, če motim.

SESTRIN MOŽ: Mati je tukaj, zaradi vas je prišla.

ALENKA: *(pobere paleto in čopič)* Potem mene ne boste pogrešali, lahko se grem ukvarjat s svojimi packarijami. *(Gre proti glavnemu vhodu.)*

SESTRIN MOŽ: Kje pa imaš ta svoj atelje, prav rad bi ga videl. *(Gre za njo, se pri vratih obrne.)* Visiki naj počaka. *(Sledi Alenki skozi vrata, pomoli glavo nazaj.)* Kar pa zadeva kavo, povejte zgovornemu butlerju, naj se ne trudi. *(Odide.)*

JANEZ: Saj kava je tukaj –

SOSEDA: Bom pa jaz, če je nihče ne mara. Pravzaprav bom raje čaj. *(Seže po skodelici čaja.)* Zdaj mi je pa žal, da sem rekla viski – raje bi rum.

MATI: Kozarec vode.

JANEZ: Takoj vam prinesem, mati. *(Odide skozi stranska vrata.)*

(Oče gre k mizici s pijačami, se vrne s steklenico ruma, ga zlije nekaj Sosedu v čaj.)

OČE: Odpijte malo, da bom dolil.

SOSEDA: Saj bo dovolj – zaenkrat. *(Srebne čaj.)* Uuuuu, dobro.

OČE: *(Materi)* Daj še ti malo, da ne boš tako mračna. Včasih si ga rada cuknila.

MATI: Kozarec vode.

OČE: Bom pa jaz za oba. *(Nagne steklenico in pije.)*

SOSEDA: *(iztegne roko s skodelico)* Zdaj pa lahko še malo.

(Oče ji dolije rum, naredi še en požirek sam, položi steklenico nazaj med druge. Janez prinese kozarec vode.)

JANEZ: Vi ne boste nič, oče?

OČE: Toliko je stopnic v tej prekleti bajti, da si bom hitro polomil rebra, če ne ostanem trezen. Malo ruma bi pa vseeno.

JANEZ: *(izroči kozarec vode Materi)* Kar nalijte si, saj veste, kje je.

OČE: Pošteno od tebe, sin. *(Seže po steklenici ruma.)* Lahko tudi Sosedu nalijem v čaj?

JANEZ: Seveda.

SOSEDA: *(na dušek izpije vsebino skodelice)* Da bo več prostora.

(Oče ji napolni skodelico z rumom, naredi požirek iz steklenice.)

JANEZ: No, jaz bom pa kavo, če je ne bo nihče drug. *(Vzame skodelico kave.)*

MATI: Ta voda ni dobra, čuden okus ima. *(Vrne kozarec Janezu.)*

OČE: Verjetno je postana, pojdi in potegni ven vedro sveže, a naj grem jaz?

JANEZ: *(odloži skodelico kave)* Kaj boste vi, oče, obisk imate. *(S kozarcem vode odide skozi stranska vrata.)*

SOSEDA: *(po premoru)* Mir pa je tukaj.

OČE: *(kot da je čakal na priložnost)* Hvala za takšen mir. Včasih je edino, kar slišim, pasji lajež nekje na drugem bregu. Ali, če imam srečo, kakšen prepir med zaljubljenca.

MATI: Vsaj prostora ti ne manjka.

OČE: Hvala za ves ta prostor. Celo zahodno krilo je moje: sedem sob in pet kilometrov hodnikov. V eni sobi spim, v druge hodim preverjat, kdaj bo odpadel zadnji košček ometa. V nekaterih sobah gnezdiijo ptiči. *(Naredi požirek, natoči Sosedu.)*

SOSEDA: Oh ...

OČE: Ne pustijo me v kuhinjo. Ta priliznjeni bivši mornar, ki so mu zamorci na neki ladji odrezali jezik, mi hrano prinaša v sobo. Če imajo obisk, kar hvala bogu ni prepogosto, me zaklenejo, da ne bi pokvaril vtisa. Zdravila dobivam vsak dan z zamudo. *(Se skloni naprej, zaupno.)* Mislim, da me hočejo umoriti.

(Vstopi Janez s kozarcem vode; sliši Očetove zadnje besede.)

OČE: (*se znajde*) “Mislim, da me hočejo umoriti,” je rekel ta tip v tem filmu na televiziji. Potem pa nisem gledal naprej, ker je bil konec jasen in me ni več zanimalo.

JANEZ: (*izroči kozarec Materi*) Izvolite, Mati. Oče, ste povedali Materi, da smo vam inštalirali zvonec ter interkom, tako da lahko pozvonite, ko bi kaj radi, in nam sporočite po interkomu?

OČE: Nisem povedal.

JANEZ: Zaradi tablet. Da bi jih zmeraj dobili pravočasno. Ni dobro, mati? Sveža voda iz vodnjaka.

MATI: (*naredi požirek*) Spiš dobro?

OČE: Vsako noč sanjam, da sem v kletki. Rad bi pobegnil, pa ne morem, zato kričim: “Na pomoč, na pomoč!” Nihče me ne sliši. (*Dvigne steklenico.*) Lahko še malo, sin?

JANEZ: Zakaj sprašujete, oče, doma ste.

MATI: (*Janezu*) Kaj pa ti, si srečen zdaj, ko imaš, kar si hotel?

JANEZ: (*gre k mizici s pijačami in si natoči kozarec viskija*) Kaj je sreča, mati?

MATI: Tebe sprašujem.

JANEZ: Saj si nisem želel tega dvorca zato, da bi bil srečen.

MATI: Vem. Želel si si ga, da bi bila ona srečna. Pa je, vsaj ona?

JANEZ: Mati – ni enostavnih odgovorov na taka vprašanja.

OČE: Škoda da imeti srečo ni isto kot biti srečen.

JANEZ: Gotovo ste bili srečni vsaj enkrat v življenju, oče.

OČE: Ko sem dobil svoj prvi par usnjenih čevljev. Že prvo nedeljo sem šel z njimi k maši, čeprav je lilo kot iz škafa, in sem prišel v cerkev blaten do kolen. Bilo mi je vseeno. Vedel sem, da so pod vsem tistim blatom moji čevlji zbiksani, čisti in novi. Ta občutek je bil tako topel, da bi takrat na vprašanje, ali sem srečen, brez pomisleka odgovoril: ja. Takrat. Pozneje nikoli.

JANEZ: Kaj bi vas pa osrečilo, Oče?

OČE: (*po premoru*) Nekaj zelo preprostega. Če coprnica, ki mi prihaja iz vasi prat, čistit in brisat rit, ne bi več prihajala, ampak bi namesto nje to ponovno počela tale coprnica, ki sem je vajen, potem, se mi zdi, bi lahko začel vsaj razmišljati o tem, da bi mogoče lahko bil pred smrtjo še srečen. Pa še nekaj te prosim, da urediš. Da se tvoja mati, ki sem ji v življenju prizadel mnogo hudega, a nikoli nič takega, česar ne bi mogla pozabiti, preseli

v eno od sob v mojem krilu, da bova lahko vsak dan proti večeru molče sedela na terasi in gledala, kako za gozdom zahaja sonce. To je vse, kar te prosim.

JANEZ: *(po premoru)* Kaj pravite, mati?

SOSEDA: Jaz bi z veseljem, samo iz mesta je daleč, kdo me bo vozil?

OČE: V tej hiši je več kot deset praznih sob.

JANEZ: Mati?

MATI: Daj mi še malo vode. *(Janez ji poda kozarec, Mati srkne in mu ga vrne.)*

OČE: Sin, pozabi, da sem kar koli rekel. *(Se napoti k stranskim vratom.)* Čas je, da preverim, kaj se dogaja s ptičjim gnezdom v sosednji sobi.

MATI: Če bi tvoj oče prišel k meni v dom, potrkal, preden bi vstopil, padel pred mano na kolena in me objokanih oči prosil, naj mu odpustim za vse zlo, ki mi ga je prizadejal, potem bi se mogoče počutila dolžno, da mu pred njegovim odhodom v pekel olajšam zadnje trenutke.

(Oče, ki je to poslušal pri vratih, pride nazaj. Mati odpre torbico, ki jo ima v naročju, vzame iz nje mašila in si zamaši ušesa. Skozi glavna vrata prideta Alenka in Sestrin mož.)

OČE: Ker boš ti v peklu pred mano, te prosim, da mi – če ob mojem prihodu ne boš že preveč osmojena – pri Luciferju izprosiš to uslugo, da me natakne na raženj poleg tebe, tako da se bom lahko zabaval s poslušanjem tvojega kričanja.

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, to je pa res pravi kulturni center. Likovne razstave, dramske predstave – še dobro, da me zanima samo denar, drugače bi se preselil sem in začel pisati poezijo.

MATI: Odpelji me v dom.

SESTRIN MOŽ: Ljubo doma, kdor ga ima, a ne, mati? A ne, oče? *(Porine voziček proti izhodu.)*

OČE: Povej moji hčeri, da me tukaj futrajo samo s travo in otrobi, kot žival. Naj mi kdaj pošlje kakšnega piščanca.

SOSEDA: Joj – pozabila sem.

(Iz plastične vrečke, ki jo je prinesla s seboj, potegne na žaru pečenega piščanca in ga izroči Očetu. Oče ga stisne pod roko, se obrne in brez besed odide skozi stranska vrata.)

SESTRIN MOŽ: No, tako. Kako že pravijo v Ameriki? Mission accomplished. *(Se znova obrne, da bi šel.)*

ALENKA: Ne pozabi na zabavo.

SESTRIN MOŽ: Komaj čakam.

(Soseda odpre vrata, Sestrin mož porine voziček z Materjo skozi zadnja.)

JANEZ: Kakšno zabavo?

ALENKA: Za nedeljo pripravljam vrtno zabavo za trideset izbranih gostov.

JANEZ: Nič ne vem o tem.

ALENKA: Pravkar sem ti povedala. Pravzaprav sem te hotela prositi, da nam ustreliš nekaj srn, nekaj zajcev in kakšnega polha. Pa štiri fazane.

(Luči ugasnejo.)

2.

(Luči. Skozi glavna vrata pride Tonko in prinese velik pladenj praznih in napol praznih kozarcev, odnese ga skozi stranska vrata. Zunaj se Alenka in Janez poslavljata od gostov, ki odhajajo. Alenka pride v sprejemnico, si prižge cigareto, sede na kavč, molči. Janez vstopi skozi glavna vrata s cigaro in kozarcem vina v roki. Gleda Alenko.)

JANEZ: Boš kaj spila? *(Alenka molči.)* Si utrujena? *(Alenka molči.)* Jaz mislim, da je bila v redu zabava. *(Alenka molči.)* Bilo je kar nekaj ljudi.

ALENKA: Dvanajst, če prištejemo štiri mladeniče. Od drugih osem sta dva bila tvoja sestra in svak, od preostalih šestih je bil eden

tvoj lovski prijatelj, ki se je sam povabil, in samo petim bi lahko rekla gostje.

JANEZ: No?

ALENKA: Od tridesetih povabljenih!

(Tonko se vrne in začne pospravljati, brisati prah itd.)

JANEZ: So bili pa pomembni ljudje.

ALENKA: Dve vaški učiteljici, dva občinska uradnika in en arhitekt. Od tistih, ki sem jih povabila, ker so pomembni, ni bilo niti enega. Niti župana niti one babe s televizije.

JANEZ: *(sname lovsko puško s kavlja v steni)* Divjadi ne moreš prisiliti, da ti stopi pred cev.

ALENKA: *(vstane)* Ohrani to lovsko filozofijo za svoja lomastenja po gozdovih. Jaz želim uresničiti samo tisto, kar mi pripada. Kar je toliko težje, če te pri tem ovira nekdo, ki bi moral biti tvoj glavni zaveznik.

JANEZ: Alenka! – naj ljudi s puško priženem sem?

ALENKA: Ne morem verjeti, kako dosledno znaš biti otročji in butast. Ljudje ne pridejo zato, ker pričakujejo, da se bodo sredi gozda nadihali svežega zraka. Znajdejo pa se v hiši, v kateri zaudarja kot v javnem stranišču. Pričakujejo, da bodo lahko inteligentno pokramljali v prijetni družbi, naletijo pa na štiri mladeniče, ki hočejo biti center pozornosti in se vtaknejo v vsak pogovor s štirimi različnimi mnenji – tako suvereno, kot da so vrhunska avtoriteta za vse na svetu. In tako zagrizeno, da ljudem ne preostane drugega, kot da molčijo in prikimavajo.

JANEZ: Dobro veš –

ALENKA: Vem. En sam zajedljiv stavec si prilašča polovico stavbe, in to tisti del, ki je najprimernejši za galerijo, slikarsko šolo, srečanja –

JANEZ: Alenka –

ALENKA: Prisegel si, požrl si besedo, izdal si me.

JANEZ: Alenka –

ALENKA: Oprosti, Janez. Zmanjkuje mi volje. In moči. *(Gre k vratom, se obrne.)* Mogoče pa je najboljša rešitev, da ostaneta tukaj sama. On s svojo palico, ti s svojo puško.

(Odide skozi stranska vrata. Janez, s puško v roki, odide skozi glavna vrata. Tonko neha pospravljati in si natoči kozarec konjaka. Skozi stranska vrata vstopi Oče.)

OČE: Poscal sem se.

(Tonko ga ignorira.)

OČE: Kdo me bo preoblekel?

(Tonko gre mimo Očeta v kuhinjo.)

OČE: Ne spominjam se, da bi zamenjala vlogi – gluha sem jaz, ti si nem.

(Tonko se vrne in nadaljuje čiščenje.)

OČE: Ura je dve, moje coprnice pa ni, kaj se dogaja?

(Oče se približa in s palico potrka Tonka po hrbtu. Tonko se počasi obrne in se zasrepi v Očeta.)

OČE: Prinesi mi cigaro. Rad bi kadil.

(Tonko gre mimo Očeta v kuhinjo.)

OČE: Ne pozabi, da si tudi moj služabnik. Vse, kar je tukaj, sem kupil jaz.

(Tonko se vrne s kozarcem vode na pladnju. Ponudi jo Očetu. Oče ga gleda. Tonko se narejeno prijazno smehlja. Oče vzame kozarec in zlije vodo Tonku na glavo. Tonko zgrabi Očeta za haljo in ga potegne kvišku. V tistem trenutku se vrne Janez s puško in v lovski obleki.)

JANEZ: Tonko! *(Samogibno s puško pomeri vanj.)*

(Tonko spusti Očeta, stopi proč in prestrašeno pomoli roke v zrak. V tistem trenutku pride skozi stranska vrata Alenka.)

ALENKA: Za božjo voljo!

(Janez povesi puško. Oče se zgrabi za srce, se opoteče h kavču, se zvrne nanj.)

OČE: Napadel me je!

ALENKA: *(Janezu)* Kako si drzneš z nabito puško meriti v mojega butlerja?

JANEZ: Saj ni nabita.

(Tonko s kretnjami pojasnjuje, da mu je Oče zlil na glavo kozarec vode.)

JANEZ: Napadel ga je.

ALENKA: Neumnost. Streže mu, pospravlja za njim –

(Tonko vneto prikimava.)

OČE: Ali gre on, ali grem jaz.

ALENKA: No, potem je odločitev zelo enostavna. Šla bom jaz. *(Gre proti stranskim vratom.)*

JANEZ: Alenka –

OČE: Zakaj ni moje babe z vasi? Ura je dve, poscan sem, lačen, potrebujem kopel.

ALENKA: Ne bo je več. Rekla je, da bi raje čistila kravji hlev, kot da se udinja senilnežu, ki sta ga sama zloba in grdobija.

OČE: Tožil jo bom.

ALENKA: Tonko, pomagajte mi.

(Odide skozi stranska vrata, Tonko ji sledi.)

OČE: Sin? Si gospodar v svoji hiši? Ali si tudi ti navaden pezde kot vsi moji pankrti? Pri petnajstih bi se moral dati skopiti.

(Janez skloni glavo, odloži puško, si natoči kozarec viskija.)

OČE: Je to vse, kar imaš povedati?

JANEZ: Ne, oče. Bojim se, da bo nekaj stvari – da je prišel trenutek, ko –

OČE: Začel si dobro. Nadaljuj.

JANEZ: (*po premoru*) Oče –

OČE: Sin?

JANEZ: (*po premoru*) Oče –

OČE: Sin?

JANEZ: Oče, ta kraj ni primeren za vas. Tukaj boste nesrečni do konca življenja.

OČE: Tako kot ti?

JANEZ: Jaz nimam izbire.

OČE: Jaz tudi ne.

JANEZ: Vi jo imate. In jaz se ne bi odrekel možnosti, ki vam lahko prinese vsaj majhno olajšanje.

OČE: Dom za onemogle.

JANEZ: Še zmeraj bi lahko prihajali na obisk –

OČE: Kadar koli?

JANEZ: Kadar koli. Vedno bi bili dobrodošli.

OČE: Na kosilo?

JANEZ: Tudi.

OČE: Večerjo?

JANEZ: Prav tako.

OČE: Bi lahko kdaj sedel na terasi in gledal, kako za gozdom zahaja sonce?

JANEZ: Tako pogosto, kot bi želeli.

OČE: Potem je bolj enostavno, da ostanem tukaj. Zakaj bi spal drugje, sem pa se vozil počenjat to, kar že počenjam?

JANEZ: (*po premoru*) Ne znam biti grob. Prosim vas, razumite me.

OČE: Kakšna uniforma je to – si postal oficir?

JANEZ: Lovec, dobro veste.

OČE: Nekje sem založil očala. In ta puška, kaj je to – mitraljez?

JANEZ: Oče, dobro veste, da je to lovska puška.

OČE: (*vstane in gre proti glavnim vratom*) Vzemi jo v roke, da vidim, ali jo znaš pravilno držati.

JANEZ: Seveda jo znam.

OČE: No, če znaš, ti ne bo težko pokazati. Naredi mi uslugo – vzemi puško in pomeri z njo proti vratom.

(Janez zavzdihne, dvigne puško in pomeri z njo proti glavnim vratom. Oče stopi pred puško.)

OČE: Rekel si, da ne znaš biti grob. S puško v roki ti bo lažje. Odženi očeta v dom za onemogle. En dva, en dva ...

(Se obrne in odkoraka proti vratom. Luči ugasnejo.)

4.

(Luči. Skozi stranska vrata pride Tonko, začne pospravljati, brisati prah itd. Skozi glavna vrata pride Soseđa s cekarjem, iz katerega štrlijo klobase, pečen piščanec, banane ipd.)

SOSEDA: *(si oddihuje)* O Marija ... Peš po tej strmini od avtobusne postaje ... Ko sem bila še mlada, so vsi rinili z vasi v mesto ... Zdaj vsi rinejo iz mesta v gozd ... *(Sede na kavč.)* Kje pa so vsi? *(Tonko jo ignorira.)*

SOSEDA: Spodobi se, da se gostom ponudi pijača.

(Tonko jo ignorira.)

SOSEDA: A si tudi gluha, ne samo nem? *(Vstane.)* Še boljše, se mi vsaj ni treba pogovarjati s tabo. Najlepše je, če te nihče ne sliši, potem lahko brez strahu poveš vse, kar ti leži na duši. In tukaj bi lahko rekla marsikaj.

(Se ustavi pri mizici s pijačami in seže po steklenici s konjakom. Tonko pristopi in jo z metlico za prah krcne po roki.)

SOSEDA: Kje so pa tebe učili manir? Pojdi in povej, da sem prinesla hrano za starega, da vsaj od glada ne bo umrl. Pa skrbela bom zanj od zdaj naprej, kot sem včasih. Kar toži se mi po njem, čeprav je zlodej, kakršnega ni na tem svetu.

(Še enkrat seže po steklenici konjaka; Tonko jo znova krcne po roki.)

SOSEDA: Veš kaj, nesramen si, te bom zatožila. *(Gre k stranskim vratom, jih odpre in zavpije.)* Oj, me slišite? Obisk imate, a niste veseli? *(Tišina.)* Prava hiša strahov. *(Gre h glavnim vratom, jih odpre in zavpije.)* Oj, kam ste izginili?

(Skozi stranska vrata pride Alenka, gre čez sobo do Sosedu, se ji postavi za hrbet.)

SOSEDA: Ste požrli drug drugega, ko se imate tako zelo radi? *(Se obrne in zagleda Alenko.)* Joj, moje srce ... Zdaj pa res potrebujem nekaj, da se podprem.

(Se vrne k mizici s pijačami in seže po steklenici s konjakom. Tonko jo krcne po roki.)

SOSEDA: Povej mu, naj tega ne dela, ker ga bom zatožila Janezu in bo moral spakirati. Sploh pa lahko jaz opravim vse, kar dela on, stokrat boljše, in nameravam to tudi početi. Tukaj bom v službi – tako želijo stari gospod graščak, in njim ne upa nihče ugovarjati.

ALENKA: Stari gospod se je odselil v dom za onemogle. Predlagam, da mu sledite – očitno ste nepotešeni, odkar mu ne brišete riti. Tonko, pospremite gospo do vrat.

(Tonko pobere Sosedin cekar in ga nese proti glavnim vratom.)

SOSEDA: Ne bodi nesramen, sluga, daj mi cekar, v njem so klobase, piščanec in havanske cigare.

ALENKA: Kar prižgite si eno, gospa. S klobasami pa lahko naredite piknik na kakšni jasi na poti do avtobusne postaje.

(Tonko se zareži, odpre vhodna vrata in s sunkom glave pokaže Sosedu, naj pohiti.)

SOSEDA: Saj sem vedela, kakšna si – ampak da si takšna, kakršna vidim, da si, tega si pa nisem mislila.

(Gre proti izhodu, iztrga cekar Tonku iz rok in odide. Tonko zapre vrata, gre k mizici s pijačami, dvigne steklenico z viskijem in z mimiko vpraša Alenko, ali želi kozarček.)

ALENKA: Ne bom zdaj, Tonko. Vi pa lahko.

(Tonko si nalije viski, dvigne kozarec, nazdravi, izpije.)

ALENKA: Včasih me prav zanima, kaj bi znali povedati, če bi imeli jezik. Čeprav je po svoje – erotično, da ga nimate. Še posebej, če pomislim, za kaj vse ste brez jezika prikrajšani.

(Tonko pobere metlico za prah in nadaljuje čiščenje.)

ALENKA: Najbolj pa mi je všeč, da nimate svojih misli, ob katere bi se morala zaletavati. Tega ne maram, to mi je strašno mučno.

(Tonko se prikloni in nadaljuje čiščenje.)

ALENKA: Vaša zvestoba ne bo ostala nenagrajena. Tudi zato ne, ker ste izjemno pridni in se boste že danes lotili razkuževanja desnega krila.

(Tonko se prikloni in nadaljuje čiščenje.)

ALENKA: Potem bova pripeljala zidarje, pleskarje, steklarje! Prazne hodnike in sobe bodo začeli spreminjati v galerijo. Tonko! – tukaj bo stalna razstava najboljših del najboljših alternativcev! In druge razstave. Imeli bomo otvoritve, vsak teden eno, in tukaj se bo trlo uglednih gostov, predvsem iz tujine. Prodrli bomo v svet, Tonko! Kjer koli ste bili kot mornar, povsod bodo visele moje slike, v vsakem kraju vsaj ena.

(Tonko se prikloni in nadaljuje čiščenje.)

ALENKA: Zdaj sem pa tako dobre volje, da mi lahko postrežete z viskijem.

(Tonko servira viski, Alenka vključi glasbeni stolp: Mozart.)

ALENKA: Tonko, na najino zdravje in uspeh, in na dolgo, plodno sodelovanje. Nalijte še sebi.

(Tonko si postreže z viskijem. Dvigneta kozarca in trčita.)

ALENKA: Vam je všeč Mozart?

(Tonko negotovo skomigne.)

ALENKA: Tudi meni gre na živce. Ampak ljudje, ki nekaj pomenijo, prisegajo nanj. Zato predlagam, da se mu privadite, tako kot se skušam jaz. Na zdravje.

(Še enkrat trčita in pijeta. Skozi glavna vrata pridejo Soseđa, Oče in Janez. Oče ima v levi roki palico, v desni Sosedin cekar. Alenka strmi vanje, kot da so prikazen.)

SOSEDA: Še dobro, da sem ju srečala. Oče, vi mi kar pokažite pot.

(Oče gre s cekarjem, iz katerega štrlijo klobase, piščanec itd., proti stranskim vratom. Soseđa mu sledi.)

SOSEDA: Samo trenutek. *(Zavije k mizici s pijačami, si natoči konjak, dvigne kozarec.)* To se bo pa prileglo kot že dolgo ne. *(Izpije, odloži kozarec, pobere metlico za prah in z njo krcne Tonka po roki, v kateri drži kozarec.)* Od kdaj pa sluge pijejo viski? *(Zapiči mu metlico v žep in sledi Očetu skozi stranska vrata.)*

ALENKA: Zakaj si ga pripeljal nazaj?

JANEZ: Ogleđal si je dom za onemogle. O vsem se je temeljito pozanimal. Vse mu je bilo všeč. Potem pa se je naenkrat odločil, da ostane pri naju in tukaj počaka na smrt.

(Alenka počasi odloži kozarec, gre k Janezu in ga napade s pestmi.)

ALENKA: *(postane histerična)* Zakaj si prišel nazaj in mi nakopal te grozne muke?

(Janez jo skuša ukrotiti. Tonko pobere pladenj, hitro zloži nanj nekaj skodelic in ga – kot da ne vidi, kaj se dogaja – odnese skozi stranska vrata.)

ALENKA: O bog ... Ubila te bom ... Tako sem sama ...

(Zahlipa. Luči ugasnejo.)

5.

(Luči. Pozno zvečer. Na mizici ob kavču žari diskretna luč. Skozi okno vidimo obronek gozda, ki je obsijan z mesečino. Oče, v copatih in v domači halji, pridrsa skozi stranska vrata. Se ustavi pred oknom, gleda ven. Gre k mizici s pijačami in naredi požirek najprej iz ene, potem še iz druge steklenice. Zagleda prenosni telefon. Pobere ga, vtipka številko, ga dvigne k ušesu.)

OČE: Halo? ... Slabo slišim, govori glasneje ... Kaj da si? ... Moja hči ... Seveda si moja hči, težko boš kaj drugega, glede na to, da sem jaz tvoj oče ... Daj mi Tomažka ... Ob desetih zvečer se gotovo več ne uči, zakaj ne pride nič na obisk? ... Kaj da je? ... Slaba zveza ... Z moje strani normalna ...

(Odloži telefon, gre nazaj k mizici, naredi požirek iz ene, potem iz druge, potem še iz tretje steklenice. Gre k oknu in strmi skozenj. Zunaj se zasliši skovikanje čuka. Oče si popravi slušni aparat, pritisne obraz k šipi. Čuk še trikrat zaskovika. Oče znova pobere telefon in vtipka številko.)

OČE: Kdo je to? ... Jaz sem Obersturmbahnführer avstro-ogrsko vojske, odlikovan za izjemno hrabrost na ruski fronti ... Kaj želim, nič posebnega ... Osamljen sem, rad bi se pogovarjal ... Si fantek ali punčka? ... Koliko si star? ... Malo mlajši kot moj vnuk Tomažek, ki ga ne pustijo več k meni ... Jaz? – jaz sem

malo starejši od tebe, ampak ne dosti ... Če bi šprintala na sto metrov, bi še zmeraj prišel na cilj samo pol ure za tabo ... Doma sem v zakletem gradu sredi črnega gozda ... Si kdaj slišal mrtvaškega ptiča? ... Nisi ... *(Gre k oknu.)* Napni ušesa ...

(Pritisne slušalko k šipi. Kot naročeno se zunaj dvakrat oglasi čuk. Oče dvigne slušalko k ušesu.)

OČE: Nisi slišal? ... Mogoče potrebuješ slušni aparat, jaz ga imam, ti ga posodim? ... Jaz sem prvič slišal tega ptiča pred letom dni v mestnem parku ... Kaže, da je prišel za mano ...

(Skozi glavna vrata pride Janez v pižami, skuštran, neprespan, mračne volje. Gre k mizici s pijačami in si natoči viski. Pije.)

OČE: Si priden v šoli? ... Ne preveč ... Tako je prav ... Zdaj moram pa iti, ker – ne bom ti razlagal svojih problemov, drugače te bo tlačila mora ... Kaj mi moraš priznati? ... Nisi fantek, punčka si ... Nič hudega, to je majhna laž v primerjavi s tistimi, sredi katerih prebivam ... Mogoče boš čez nekaj let srečala mojega vnuka Tomažka in se bosta poročila ... Zelo lepo zna igrati na prenosni klavir ... Zbogom.

(Odloži telefon in sede na kavč. Janez si nalije še en viski.)

JANEZ: Vi ne boste, Oče?

OČE: Jaz ne pijem, sin, dobro veš. Razen tu in tam kakšen konjak, če je dober. Tale tvoj je kar v redu. Ampak več kot pol kozarca ne bom.

(Janez natoči kozarec konjaka in ga prinese Očetu. Sede poleg njega na kavč. Srkata.)

JANEZ: Oče ...

OČE: Sin?

JANEZ: *(po premolku)* Spomnim se, da smo vas včasih vsi trije vikali.

OČE: Tako sem zahteval.

JANEZ: Kdaj sta vas Marija in Marko začela tikati?

OČE: (*po premoru*) Ko sta odkrila, da nikoli nisem bil oficir v avstro-ogrski vojski. Skrbel sem za konje drugega huzarskega polka blizu Budimpešte. Uniformiran konjski hlapec.

JANEZ: Meni pa se je zmeraj zdelo lepo verjeti, da ste bili oficir.

OČE: Meni tudi. (*Premor.*) Strah me je bilo, da me ni dovolj – da bom videti kot prazna vreča. Moral sem se nabasati s starimi časopisi, z izmišljenimi dogodki. Z dosežki, ki jih je Bog namenil drugim, čeprav sem ga lepo prosil, naj se tudi name kdaj spomni.

JANEZ: (*po premoru*) Jaz tudi, Oče. (*Oče ga pogleda.*) Tistega denarja, ki naj bi ga bil izgubil ob padcu delnic, sploh ni bilo.

OČE: Kaj za vruga pa si petnajst let počel v Ameriki?

JANEZ: Delal sem na železnici. In preživel družino. Poročen sem bil, sina imam. (*Premor.*) Ne vem, kaj se je zgodilo. Nekega dne sem se naveličal in – zahrepenel po starih iluzijah. In prišel nazaj.

OČE: In se zlagal, da imaš denar.

JANEZ: Najprej sem to povedal kar tako – za šalo. A ko sem videl, da vsi verjamejo, tudi Alenka – predvsem ona – sem podlegel izmišljotini. In je več nisem mogel preklicati. Hotel sem – znova vzleteti. Ponoviti let, ki se je v mladosti končal s strmoglavljenjem. Potreboval sem to laž, da bi lahko tudi Alenko dvignil v zrak.

OČE: In zdaj letimo, vsi trije.

JANEZ: Najbolj grozno je, da potem ko enkrat vzletiš, ne moreš več varno pristati. Vklopi se avtopilot.

OČE: Ki se mu največkrat reče baba.

JANEZ: Premajhni smo za vse tisto, o čemer sanjarimo.

OČE: Kaj pa žena? Otrok?

JANEZ: V zraku sem, oče. Ne vem, kako se bo vse to končalo. Edino, kar mi še daje občutek, da stvari obvladujem, je puška. Tako enostavno je. Pomeriš, ustreliš, ubiješ. Privlečeš domov, daš iz kože. Dosegel si. Ni ugovorov.

OČE: (*vstane in odkreva proti stranskim vratom*) Lahko noč.

JANEZ: Oče ...

OČE: Zdaj se lahko oba tikava, sin. Ni več avstro-ogrske vojske. Oficirji so izgubili čin. (*Odide.*)

JANEZ: Oče, ste vzeli zdravilo?

(Janez za trenutek obsedi, potem vstane, si natoči kozarec viskija, izpije, gre k oknu, strmi skozi šipo. Pobere lovsko puško, ki sloni v kotu, jo prinese v sredino sobe, si jo ogleduje. Zdrsne na kolena. Skozi glavna vrata pride Alenka v spalni srajci, zadrži korak, gleda. Janez požene puško od sebe, zagrebe obraz v dlani in zahlipa. Alenka pride k njemu, se spusti na kolena, ga objame čez ramena.)

JANEZ: *(se ji zvije v naročje in ji dovoli, da ga tolaži kot otroka)*

Alenka ... pomagaj mi ...

ALENKA: Ubogi Janezek ... Preveč se sekiraš ... Prepusti vse skupaj mamici, bo že ona tako uredila, da bo prav.

JANEZ: Ne bi te rad izgubil.

ALENKA: Saj nisem gumb na srajci, da bi kar odletela ... Zaupaj mi.

(Luči ugasnejo.)

6.

(V temi zaslišimo v globini odra trušč, kakršnega povzročajo delavci pri strganju ometa, zabijanju, pregrajevanju itd. Pri glavnih vratih vstopi Tonko z dvema uokvirjenima slikama. Odnese ju skozi stranska vrata. Skozi glavna vrata pride Alenka s prenosnim telefonom pri ušesu.)

ALENKA: Ne, Vinko, pejsažev imam dovolj, raje bi grafike ...

Razstaviti hočem prerez likovne dejavnosti tega področja ...

Tvoje grafike so mi zmeraj – kako naj rečem? ... Zmeraj sem

bila zelena od zavisti ... Zato pa hočem, da visijo tukaj ... Kako

mi je uspelo? *(Se zasmije.)* Grebem se, z vsemi štirimi ... Saj

veš, pri nas je zdaj vse mogoče, vsi bi se radi vkopali – za

tistega, ki se obira, bo lahko že jutri prepozno – niš je malo,

hitro se bodo zapolnile ... Denar? ... Denar ni problem ...

(Skozi stranska vrata pride Oče s palico. Ne opira se nanjo, drži jo v roki.)

OČE: Kaj se dogaja?

ALENKA: Oprosti, Vinko, te pokličem nazaj. *(Odloži telefon.)*

OČE: Kdo je pripeljal delavce, zakaj frajhajo stene?

ALENKA: Zato, ker odpada omet, in zato, ker odpiramo galerijo.

OČE: V mojem krilu ne.

ALENKA: V krilu, v katerem je vaša soba.

OČE: V sosednji sobi gnezdiijo ptiči, hrano jim nosim, ne bom dovolil, da se jim kaj zgodi.

ALENKA: Ptiči spadajo v gozd.

OČE: Kam pa jaz?

ALENKA: Postavili smo vam vrtno hišico. Vgradili smo vam kurjavo, stranišče, kopalnico, interkom, televizor, vse.

OČE: Ciganom jo dajte – jaz ne bom živel v baraki.

ALENKA: Prav. Boste pač morali med otvoritvami razstav in ob urah, ko bo galerija odprta za javnost, ostati v svoji sobi, da ne boste strašili obiskovalcev. In to zaklenjeni, vam povem kar zdaj.

OČE: Kje je moj sin?

ALENKA: Šel je streljat jelene – kaže, da nima dovolj rogov.

OČE: Kje je telefon?

ALENKA: *(pobere telefon)* Izvolite, koga želite poklicati?

OČE: Svojo hčer, da pride in me ta trenutek odpelje.

ALENKA: Lahko pomagam? *(Vtipka številko in mu pomoli slušalko.)*

(Luči ugasnejo.)

7.

(Tonko stoji pri mizici s pijačami in meša koktajl. Skozi stranska vrata pride Alenka, sede na kavč, si prižge cigareto, začne prelistavati modno revijo. Tonko ji prinese koktajl.)

490

ALENKA: Hvala, Tonko, zlati ste. Povejte še enkrat – ste si vse zapomnili?

(Tonko prikima.)

ALENKA: Potem pa kaj spijte.

(Tonko si natoči kozarec konjaka. Skozi glavna vrata pride Janez v lovski obleki in s puško. Obesi puško na kavelj, gre k mizici s pijačami. Natoči si viski. Tonko stoji ob strani in pije konjak. Janez pride v ospredje in gleda Alenko. Alenka prelistava revijo.)

JANEZ: Kako je oče?

ALENKA: Zelo utrujen.

JANEZ: Zakaj?

ALENKA: V mestu je bil.

JANEZ: Si ga ti peljala?

ALENKA: Tvoja sestra. Tja in nazaj.

JANEZ: Po kaj?

ALENKA: Spreminjat je šel oporoko. Svojo polovico dvorca je šel prepisat na sestro.

JANEZ: *(po premolku)* Ne verjamem.

ALENKA: Vprašaj Tonka. On je vse slišal, on je očetu pomagal do avta.

(Janez pogleda Tonka, ki resno in prizadevno prikima.)

JANEZ: In kaj pravi sestra?

ALENKA: Da je starega končno srečala pamet.

JANEZ: Ne more brez mene – hočem reči, da je stvar lastništva njegove polovice del kupne pogodbe –

ALENKA: Ni še prepisal. K odvetniku se je šel pozanimat, ali je to mogoče. Rekli so mu, da lahko v svoji polovici naseli cigane, če hoče.

(Janez gre nazaj k mizici s pijačami; tokrat mu Tonko prizadevno postreže z viskijem.)

JANEZ: Kaj bomo?

ALENKA: *(odloži revijo in vstane)* Tukaj bosta živela s sestro. Ona se bo šla kmečki turizem in oddajala sobe, ti boš pa hodil na lov, da bodo gostje lahko jedli fazane in jerebice – namesto piščancev, ki bi jih jedli sicer.

JANEZ: Kaj bo z galerijo? – to sem mislil.

ALENKA: Sem že rekla mojstrom, naj več ne pridejo. Jaz bom šla pa na daljši dopust. Da razmislim o svoji prihodnosti. Tonko, kako daleč ste s pakiranjem?

(Tonko ustrezljivo prikima in odide skozi stranska vrata.)

JANEZ: Alenka – ne prenašli se. Ni še prepisal, sama si rekla.

ALENKA: Odločil se je.

JANEZ: Ne more brez mene, skupaj sva to kupila.

ALENKA: On je kupil. Vse. Si pozabil? *(Se napoti k stranskim vratom.)*

JANEZ: Alenka – prosim.

ALENKA: Potrebujem čas za premislek. Tri, štiri mesece. Ko se vrnem, se bova zmenila, kako bo naprej. *(Se obrne, da bi šla.)*

JANEZ: *(ji zastavi pot)* Alenka, prosim –

ALENKA: Janez, pozno je, utrujena sem, rada bi šla že zgodaj na pot.

(Ga skuša odriniti, Janez jo zgrabi za roke.)

JANEZ: Ne more vse kar tak propasti – čez noč!

ALENKA: Saj ničesar ni bilo. Kje si pa živel, na luni?

JANEZ: Morda sem res bil premalo – dosleden pri – uveljavljanju svojih – najinih pravic – ampak –

ALENKA: Ampak zdaj je prepozno.

(Spet hoče iti, spet ji Janez zastavi pot.)

JANEZ: Samo še eno priložnost, Alenka, prosim. *(Se spusti na kolena in jo objame.)*

ALENKA: Janez, v zadrego me spravljaš, nisva stara osemnajst let.

JANEZ: Samo še eno, Alenka.

ALENKA: Saj se bom vrnila, ni še vse izgubljeno.

JANEZ: Govoril bom z očetom. Našli bomo rešitev.

ALENKA: Dobri stari Janez, nisi se izneveril samemu sebi. Zdaj bi me rad prepričal, da bomo tukaj živeli tvoj oče, tvoja sestra in ti in jaz. Bravo!

JANEZ: Ne –

ALENKA: Kdaj boš končno sprevidel, da imamo tudi ženske nekaj soli v glavi?

JANEZ: Prisežem, da bom stvari uredil.

ALENKA: Ti kar daj, saj si vajen priseganja.

(Nad vrati zazvoni zvonec. Oče zahteva tablete. Janez vstane, da bi šel gor. Alenka skoči pred vrata in mu zastavi pot.)

JANEZ: Oče potrebuje zdravilo.

ALENKA: Ravno kar si prisegel, da boš stvari uredil.

JANEZ: *(hoče oditi, Alenka ga ne pusti)* Najprej moram očetu dati zdravilo.

(Spet zvoni zvonec, vztrajno, nestrpno. Janez gleda Alenko, zgrožen.)

ALENKA: A veš, da je tukaj pripravljen razstavljal eden najuglednejših sodobnih slikarjev, znan po vsem svetu? Ki je razstavljal že v Londonu, Parizu, New Yorku?

(Po interkomu zaslišimo Očetov glas.)

OČE: Potrebujem tablete!

JANEZ: Moram gor.

OČE: Sin? Kaj se dogaja? *(Zvonec vztrajno zvoni.)*

ALENKA: Prosil si me, naj ti dam še eno priložnost.

OČE: Tonko! ... Alenka! ... Janez! ... Ne najdem tablet ...

(Skozi glavna vrata prihiti Tonko, obstane, se zazre v Alenko.)

JANEZ: Alenka, moram gor – *(Skuša jo odriniti.)*

OČE: Pomagajte! ...

ALENKA: Poglej! ... Vem, da to ni najboljši trenutek, ampak –
potipaj – *(Ga prime za roko in si jo položi na trebuh.)*

OČE: Nočem umreti! – Strah me je!

JANEZ: Alenka!

ALENKA: Potipaj! – tvoj sin!

*(Janez pade na kolena, jo objame, ji pritisne glavo ob trebuh,
zaječi.)*

OČE: Sin, kje si?

ALENKA: Čutiš, kako mu utripa srce?

(Luči ugasnejo.)

8.

*(Ko se luči ponovno prižgejo, pride skozi glavna vrata Tonko, za
njim pa Sestra na vozičku pripelje Mater. Za njo pridejo Sosea,
Marko, Sestrin mož, Alenka, Janez, Tomažek. Vsi so v črnem. Sestrin
mož prinese sintesajzer, pusti ga pri vratih.)*

JANEZ: Tonko, zdaj pa kar vino, za vse. – Saj bomo vino, a bo kdo
kaj drugega?

MATI: Kozarec vode.

SESTRA: Sok za Tomažka.

TOMAŽEK: Jaz bi tudi vino.

SESTRIN MOŽ: Ti si že pijan, kaj si pa spil?

SOSEDA: Jaz bi raje kozarec konjaka, če nima nihče nič proti.

ALENKA: Jaz bom viski.

SESTRA: Jaz bi kavo, da pridem k sebi.

JANEZ: No, Tonko – ste si zapomnili?

*(Tonko se loti strežbe. Drugi posedejo ali obstojijo. Napetost
med njimi.)*

MARKO: Žena je morala iti – pogrebi jo zmeraj – slabe živce ima – saj jaz tudi ne bom predolgo – jaz pa bom vino, če predlog še velja.

JANEZ: Tonko?

ALENKA: Daj mu no mir, saj nima sto rok.

SESTRIN MOŽ: Lahko pomagam?

SESTRA: Daj nehaj, slugi boš pomagal natakati?

SOSEDA: Joj, da ne pozabim – kam sem pa dala? – *(Se skloni za kavč in pobere cekar, iz katerega štrlijo trije pečeni piščanci.)* – treba jih je razrezati, da ne bomo jedli z rokami – jih nesem v kuhinjo?

JANEZ: Kar za mano, gospa.

(Soseda mu sledi skozi stranska vrata.)

MATI: Jaz ne bom jedla.

ALENKA: Dajte no, mati, piščanci se tako redko znajdejo na mizi v tej družini, da se gotovo ne boste odrekli kakšnemu bedrcu.

SESTRA: Lahko pa poskusite tudi lisico ali jazbeca – tukaj ne hodijo na tržnico, kar skozi kuhinjsko okno si ustrelijo kosilo, pač tisto, kar pride mirno.

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, pa ne danes – lepo vaju prosim, obe.

(Tomažek stopi k sintesajzerju in začne igrati “Vsi so venci veli”.)

SESTRIN MOŽ: Tomažek! – nehaj, ali pa te klofnem, kot te že dolgo nisem – res!

(Tomažek objokan odhiti skozi glavna vrata.)

SESTRA: No – krasno!

MARKO: Malo smo vsi pod vplivom dogodka, razumljivo. Ni pa lepo, da ne znamo vsaj danes –

SESTRA: *(možu)* Pojdi in se mu opraviči.

SESTRIN MOŽ: Ne bom rinil vanj – žalosten je, kaj ne vidiš? – naj se v miru razjoka.

(Tonko je natočil kozarce in se pripravlja, da bi jih na pladnju ponudil gostom.)

ALENKA: Tonko, pustite pladenj, naj si vsak vzame svoje, vi pa pojdite in prinesite narezek, ki ste ga pripravili.

(Tonko odloži pladenj in gre proti stranskim vratom.)

SESTRA: In kozarec vode za mamó, če ni preveč.

MATI: Ničesar nočem, odpelji me nazaj v dom.

SESTRA: Ne ta trenutek, Mati.

ALENKA: Kozarec vode, Tonko.

(Tonko odide skozi stranska vrata. Mati odpre torbico, vzame iz nje mašila in si jih porine v ušesa. Sestrin mož, Marko in Alenka se približajo pladnju in vzamejo vsak svojo pijačo.)

MARKO: Pogreb je bil lep. Škoda je le, da si župnik ni zapomnil očetovega imena.

SESTRIN MOŽ: Tako je bil nadelan, da je malo manjkalo, pa bi še sam padel v jamo.

SESTRA: Grozno. Začel je pokopavati Toneta, nadaljeval je z Jožetom, pokopal pa je Milana.

JANEZ: *(skozi stranska vrata)* Kdo vse bo jedel piščanca?

(Vsi se spogledajo. Nihče se ne odzove.)

ALENKA: Nihče, kot vidiš. Nehaj se ukvarjati z gospodinjstvom in se obnašaj trenutku primerno – goste imamo.

(Janez pohlevno vstopi, dvigne kozarec vina, nazdravi, srkne.)

SESTRA: Sploh ne vem, zakaj sem pekla vse te piščance –

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, jih boš pa nesla domov in jih bomo jedli ves teden – kaj bo pa v tem tako nenavadnega?

MARKO: Pogreb je bil zelo lep. Škoda le –

SESTRIN MOŽ: – da se ga ni mogel udeležiti tudi oče. Gotovo bi rekel kakšno pikro na račun tvojega govora.

SESTRA: Še zdaj ne morem verjeti. Tako dolgo se je odločal, ko pa se je končno odločil, da gre v dom za onemogle, je umrl.

(Janez pogleda Alenko, ki odvrne oči.)

JANEZ: Saj se ni odločil, da gre v dom za onemogle.

SESTRA: Prišla sem ponj, odpeljala sem ga v dom. Podpisal je, vse črno na belem, nekaj ur, preden je umrl. Ti ni povedal?

(Sestra, Sestrin mož in Marko se spogledajo. Janez odloži kozarec in se prime za glavo.)

JANEZ: To ni mogoče.

ALENKA: Nikoli ne bomo vedeli, za kaj se je v resnici odločil – in tudi če bi, kaj bi nam to pomagalo – očeta ni več. Zdaj sem pa tudi jaz že lačna – *(Se napoti k stranskim vratom.)* – Tonko?

JANEZ: Saj si mi vendar rekla –

ALENKA: Zmotila sem se – to ničesar ne spremeni.

JANEZ: Vse! – to spremeni vse!

ALENKA: *(pride k njemu)* Poslušaj, fant. Daj, obrzdaj se.

JANEZ: Jaz sem kriv. Nisem mu dal tablet.

ALENKA: Očetova smrt ga je silno pretresla, začelo se mu je blesti, najbolje bo, da ga spravimo spat.

JANEZ: Hotel sem, ampak – bil sem na telefonu, pa nisem mogel odložiti – potem pa – je bilo že prepozno, ker – *(Se zastrmi v Alenko.)* – ne, to se ni zgodilo –

ALENKA: Seveda se ni.

JANEZ: Ni dobil tablet.

ALENKA: Saj mu jih je dal Tonko! – se ti res blede? Zvečer mu je šel pripraviti tablete kot ponavadi, naslednje jutro pa smo ga našli mrtvega.

(Tonko pride skozi stranska vrata in prinese papirnate krožnike.)

ALENKA: Tonko, ste dali tablete očetu – tisti večer, ste mu jih dali?

(Tonko pogleda vse po vrsti, pogleda Alenko, potem vneto prikima.)

JANEZ: Ne – ne – ne –

ALENKA: *(Sestrinemu možu)* Daj, pomagaj mi, da ga spravimo v posteljo, nekaj se mu je premaknilo – če ne pride k sebi, bo treba poklicati zdravnika. Tonko, še vi pomagajte ...

JANEZ: *(skoči k steni, sname lovsko puško in jo uperi predse)* Prvi, ki se mi približa, bo moral iskati možgane na stropu.

(Tišina. Osuplost. Vsi strmijo v Janeza. Skozi glavna vrata pride Tomažek, obstane, strmi v Janeza. Skozi stranska vrata pride Soseda s pladnjem piščančjih stegen.)

SOSEDA: Malo preveč je, da bi vse sama pojedla – o bože moj!

SESTRIN MOŽ: *(odloži kozarec)* No, to je bil eden od zanimivejših pogrebov, ki sem se jih udeležil, moram pa reči, da je zanimivost zdaj prestopila meje normalnosti in postala skrajno nezanimiva. *(Gre proti izhodu.)* Tomažek, gremo. *(Se obrne.)* Ti ostaneš?

SESTRA: *(porine voziček z materjo proti vratom)* Nisi dočakala svoje vode, mati.

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Povej jim, naj teh črnih oblek ne obešajo v omare, ker sem zdaj jaz na vrsti.

JANEZ: *(povesi puško)* Mati –

MATI: Cela družina je nora.

(Si znova zadela ušesa. Sestrin mož odpre vrata, Sestra odpelje voziček skozi njega, Sestrin mož ji sledi. Tomažek se pomudi, strmi v Janeza.)

JANEZ: Tomažek ...

(Tomažek se obrne in gre. Marko odloži kozarec, si zavije šal in si povezne klobuk na glavo, gre proti izhodu. Se obrne.)

MARKO: Pogreb je bil pa lep. *(Odide.)*

SOSEDA: Pa sem se tako veselila tega piščanca. *(Odloži pladenj in gre proti izhodu. Se obrne.)* No, zdaj boste sami. To ste hoteli. *(Odide.)*

(Tišina. Janez skloni glavo, obesi puško na kavelj. Tonko odnese papirnate krožnike nazaj skozi stranska vrata. Alenka si prižge cigareto.)

ALENKA: Res nisem vedela.

(Luči ugasnejo.)

9.

(V temi zaslišimo Mozarta. Luči. Janez, v lovski uniformi in s puško, pride skozi glavna vrata. Obesi puško na kavelj, gre k mizici s pijačami, si natoči viski, obstoji, pije, zamišljen. Skozi stranska vrata pride Alenka. Oblečena je v zapacan slikarski plašč. Ustavi Mozarta in zamenja kaseto. Iz zvočnikov bruhne oglušujoča rok glasba: Motorheads. Janez si zatisne ušesa. Alenka si prižge cigareto in se začne ritmično zvijati.)

JANEZ: Malo tiše! *(Skoči k stolpu in zniža glasnost.)* Kaj je to?

ALENKA: Mozart, ob katerem ni treba trpeti. Tonku je vseč, tebi ni?

(Alenka gre k stolpu in privije glasbo, tako da doni po celem prostoru. Sleče si slikarski plašč, ga vrže na kavč in se začne zvijati v plesnih gibih. Janez odloži kozarec in odide skozi glavna vrata. Skozi stranska vrata pride Tonko. V roki ima kuhalnico, na sebi predpasnik, na glavi visoko belo kapo francoskega kuharja. Gleda. Alenka mu pomiga s kazalcem, naj se ji pridruži. Tonko zamiga z zadnjico in pripleše do Alenke. Alenka prime konec kuhalnice – tako plešeta. Počasi se približata drug drugemu in njuni gibi postanejo nedvoumno erotični. Tonko si pritisne svoj konec kuhalnice pod popek; Alenka jo objame s prsti desne roke in naredi nekaj masturbacijskih gibov. Zasmeje se. Tonko jo zgrabi za roko; iz grla mu planejo grčevi zvoki. Alenka ga odrine, gre in ugasne glasbo.)

ALENKA: Ne prehitajte letnih časov, Tonko. *(Natoči si viski.)*
Lepo ubogajte, pa bo Dedek Mraz prinesel darilo, po katerem tako hrepenite.

(Skozi glavna vrata pride Janez s šopom kuvert in z odprtim časopisom v rokah. Odloži kuverte in bere.)

ALENKA: Kaj pa je tako zanimivega?

JANEZ: Članek o otvoritvi galerije.

ALENKA: Kaj?! Daj, da vidim! Ne – ti mi preberi! *(Odhiti h kavču, sede, zavzame pozo pomembne, resne gospe.)* Počasi, in razločno.

JANEZ: Kratek je.

ALENKA: Saj vseeno. Tonko, poslušate? *(Tonko prikima.)*

JANEZ: Res hočeš ...?

ALENKA: *(nestrpno)* Zakaj me mučiš?

JANEZ: *(bere)* "O galeriji, ki jo je včeraj v prenovljenem dvorcu v Črnem lesu odprla amaterska slikarka Alenka Pavlič, ne kaže izgubljati besed. Ideja o stalni razstavi lokalnih umetnikov bi se obnesla samo, če bi jo podprla večina teh umetnikov – in če bi izbor naredil strokovnjak. Tako pa smo bili priče skoraj bolesteri želji organizatorke, da svoja dela vrine med umetnine tistih dveh mojstrov, ki sta pristala na sodelovanje, ne da bi stvari prej preverila, še huje – želji, da njuna dela zasenči z golim številom svojih slik, ki resnično visijo povsod, kamor človek pogleda. Njeni krajinski motivi učinkujejo kot top rez kirurškega noža – človek čuti, da ga nekaj bode v oči, ne more pa se odločiti, ali je to slika ali okvir –" Ne bom bral naprej.

(Tišina. Janez zloži časopis. Tonko neopazno odide skozi stranska vrata. Alenka vstane, gre iskat cigarete, najde škatlo, izvleče cigareto, roke se ji tresejo, obraz ima čudno spačen. Prižge si cigareto in agresivno puhne dim v zrak.)

JANEZ: Jaz tega ne bi resno jemal. Neki novinar se izživlja, pač nisi bila posebej prijazna do njega.

(Odloži časopis in gre k njej, da bi jo potolažil. Alenka mu puhne cigaretni dim v obraz in ga napade s pestmi. Potem se

zlomi, obvisi v njegovih rokah, zahlipa, zdrsne na kolena, on z njo, zvije se mu v naročje in podrhteva v sunkovitem joku. Pri stranskih vratih se prikaže Tonko in ju gleda.)

JANEZ: To je mnenje brezveznika, kdo drug bo napisal –

ALENKA: Nočem, da kdo piše!!!

JANEZ: *(po premoru)* Še zmeraj imava drug drugega.

ALENKA: *(se odmakne, ga pogleda)* Kdo? Midva?

JANEZ: Pravzaprav je to vse, kar imava. Rad te imam.

ALENKA: *(ga odrine)* To ni dovolj. Kaj je vredna ljubezen, ki je ne čutim? *(Gre proti glavnim vratom.)*

JANEZ: Alenka! – najin otrok!

ALENKA: *(se obrne)* Kaj? – A, tisto ... Zmotila sem se. Oprosti.

(Odide proti glavnemu izhodu. Janez občepi na tleh. Tonko se umakne. Alenka se obrne in pride nazaj.)

ALENKA: Rogove si res obesil nad posteljo, žal pa si pozabil, zakaj so tam.

(Vključi glasbeni stolp: Motorheads. Dvigne glavo in odkoraka proti izhodu. Luči počasi ugašajo.)

10.

(V temi se glasba prelije v zvonjenje telefona. Luči se počasi dvignejo na prazno prizorišče. Telefon zvoní. Nekje zadaj, v globini stavbe, se sliši ženski smeh, nato moški glas. Telefon utihne, potem znova zazvoní. Skozi stranska vrata prihiti Alenka, razkuštrana, zavezuje si haljo, pod katero je gola. Dvigne telefon.)

ALENKA: Prosim ... Ne, trenutno ga ni doma ... V dom za onemogle je šel po mater ... Čez kakšno uro, bi rekla ... Kdo? ... Policijski inšpektor? ... Za kaj pa gre? ... Mu bom rekla ...

(Odloži telefon, se zavije v haljo, si zaveže pas, zamišljena, zaskrbljena. Ozre se, zagleda škatlo cigaret, živčno si eno prižge. Pri glavnih vratih vstopijo Tonko, Janez, ki na vozičku poriva Mater, Sestra in Tomažek. Alenka se obrne in jih zagleda.)

ALENKA: Kaj ste že tukaj! ... *(Pogleda na zapestno uro.)*

JANEZ: Srečali smo se spodaj ob cesti – so bili že na poti.

SESTRA: Sem šla kar jaz ponjo – Tomažek je hotel priti po sintesajzer.

ALENKA: Pravkar je klical – *(Se zadrži.)* Saj ni pomembno – ti kar poskrbi za goste, jaz moram nekaj urediti –

(Odhiti proti stranskim vratom. Skoznje priteče Sestrin mož v spodnjicah in brez srajce; h glavi si z obema rokama tišči jelenje rogove, Janezovo prvo trofejo.)

SESTRIN MOŽ: A kakšen Viking te je že kdaj pošlatal? – tisti so imeli tudi na glavah rogove, za rezervo – *(Poskakuje.)* Hu hu, hu hu, hu hu –

(Zagleda Janeza, Mater, Tonka, Sestro, Tomažka. Otrpne v zelo smešni pozi. Mati odpre torbico, vzame iz nje mašila, si zamaši ušesa. Tonko se počasi pomakne proti mizici s pijačami. Pograbi eno od steklenic in udari z njo po robu mizice. Steklenica se razleti; z nazobčenim ostankom v iztegnjeni roki se počasi približuje Sestrinemu možu.)

ALENKA: Tonko, ne!

JANEZ: Tonko!

(Sestrin mož pomoli pred sebe jelenje rogove: s Tonkom si stojita nasproti in se gledata.)

MATI: Prinesi mi kozarec vode, žejna sem.

SESTRIN MOŽ: Krščenduš, saj smo vendar odrasli ljudje ...

(Tonko se pripravi, da bo napadel; Janez ga zgrabi za roko.)

JANEZ: Tonko! – ne!

(Sestrin mož se ritensko umakne proti stranskim vratom.)

SESTRIN MOŽ: Ni se treba razburjati ... Odhajam ... *(Se umakne skozi stranska vrata, z rogovi še zmeraj pred sabo.)*

ALENKA: Jaz tudi.

(Se napoti k stranskim vratom. Tonko jo skuša napasti. Janez ga znova zgrabi za roko in ga zadrži. Alenka odide. Janez potegne ostanek steklenice Tonku iz roke. Tonko skloni glavo, se opoteče h kavču, se zruši nanj in zajoka. Janez ga osupel gleda.)

SESTRA: Tomažek, vzemi sintesajzer – greva.

TOMAŽEK: Ne.

SESTRA: Tomažek ...

TOMAŽEK: Ne.

JANEZ: Tomažek, vzemi ga, tvoj je, tebi sem ga prinesel.

(Tomažek se obrne in steče skozi glavna vrata.)

SESTRA: Tomažek! ... *(Odhiti za njim.)*

(Janez pogleda Mater.)

MATI: *(si vzame mašila iz ušes)* Pri meni ne išči tolažbe. Jaz sem vedela, kaj se dogaja.

JANEZ: Mati!

MATI: Vse od začetka.

JANEZ: Zakaj mi niste povedali?

MATI: Tudi tvoj oče se je v mlajših letih spečal s sosedo. Vedela sem, pa nisem nikoli nič rekla. Bog je kaznoval oba. Na stara leta mu je morala brisati rit!

(Janez se prime za glavo. Mati si zamaši ušesa in zapre oči. Sestrin mož, oblečen, pokuka skozi stranska vrata, preveri, ali

je varno. Vstopi in gre hitro proti glavnim vratom. V rokah ima jelenje rogove. Ponudi jih Janezu. Janez jih samogibno vzame.)

SESTRIN MOŽ: Tvoja trofeja.

(Pri vratih se obrne, hoče nekaj reči, ne najde besed, v opravičilo skomigne in razprostre roke. Odide. Skozi stranska vrata pride Alenka, oblečena, s kovčkom. Gre proti vratom.)

MATI: Če gresta proti mestu, me odpeljita nazaj v dom.

ALENKA: Z veseljem, mati. Z veseljem. Tudi vi bi raje bili drugje. Razumem vas. *(Preloži kovček v levo roko, z desno prime voziček, ga zavrti in porine proti vratom. Se obrne k Janezu.)* No, kavalir? Boš odprl vrata svoji materi?

(Janez samogibno stopi do vrat in jih odpre. Alenka porine voziček skozi. Pogleda jelenje rogove v Janezovih rokah.)

ALENKA: No, pa imaš še ene. Zadovoljen?

(Tonko glasno zahlipa.)

ALENKA: Pravi čas odhajam – ta kraj se je spremenil v dom za invalide. *(Odide.)*

JANEZ: Alenka ...

ALENKA: *(pomoli glavo nazaj skozi vrata)* Nedolžna sem prišla in nedolžna odhajam. Jaz sem na glas razmišljala – ukrepal si ti.

(Alenka odide. Janez se počasi vrne v ospredje. Položi rogove na tla. Počasi gre k mizici s pijačami, nalije viski v dva kozarca, gre čez sobo do Tonka, mu ponudi kozarec. Tonko se počasi obrne. Strmita drug v drugega. Tonko vstane in naglo odide skozi stranska vrata. Janez obstoji z dvema kozarcema; izpije najprej enega, potem drugega. Počasi gre nazaj k mizici in kozarca odloži. Skozi stranska vrata pride Tonko. V desni roki ima kovček, čez levo ima vržen plašč. Ustavi se in pogleda Janeza. Strmita drug v drugega. Tonko dvigne glavo in ponosno odkoraka skozi glavna vrata.)

11.

(Janez gre k oknu, strmi skozenj. Pride nazaj v ospredje, prižge glasbeni stolp: Motorheads. Janez se prime za glavo, poišče gumb, ugasne glasbeni stolp, si oddahne. Si natoči kozarec viskija. Gre k sintesajzerju, ki še zmeraj stoji blizu stranskih vrat. Začne se poigravati z gumbi. Kar naenkrat se sproži vprogramirana skladba, "Oj mladost ti moja". Janez pritiska na vse gumbе po vrsti, vendar skladbe ne more ustaviti. S prsti si zatisne ušesa. Skozi glavna vrata pride Inšpektor – dežni plašč, klobuk, aktovka. Janez, že ves iz sebe, znova pritiska na tipke. Inšpektor odloži aktovko, stopi k steni in potegne vtičač iz vtičnice. Glasba utihne.)

JANEZ: Nisem mogel – ne vem zakaj – ustaviti glasbe –

INŠPEKTOR: Te skladbe ni mogoče ustaviti, gospod. Vsi jo moramo poslušati neizprosno do konca, in ko utihne, utihnemo z njo. *(Ponudi Janezu roko.)* Jože Logar, policijski inšpektor. Pogovoriti se morava.

JANEZ: *(po premoru)* Prav ... Izvolite.

(Inšpektor sede na kavč.)

JANEZ: Boste kaj spili? *(Gre k mizici s pijačami.)*

INŠPEKTOR: Raje ne bi. *(Janez si natoči viski.)* Nekje sem bral, da vsak miligram alkohola ubije pet milijonov možganskih celic! Živite sami?

JANEZ: Ne ... Žena je odšla na ... daljši ... krajši dopust.

INŠPEKTOR: Verjetno postane kar dolgčas tu sredi gozda.

JANEZ: *(po premoru)* Na srečo je zmeraj dovolj opravkov.

INŠPEKTOR: *(se ozre po policah)* Da ne omenjamo vseh teh knjig. Kaj pa najraje berete?

JANEZ: Kakor se vzame –

INŠPEKTOR: In vse te slike! Hiša umetnosti. Blagor vam. Moje življenje je – v primerjavi z vašim – zelo prozaično. Potikam se

po grmovju, po blatu – (*Pogleda svoje čevlje.*) Verjetno bi se moral sezuti –

JANEZ: Ne, ni potrebno.

INŠPEKTOR: Slišim, da ste bili v Ameriki. In tudi lovec ste, član lovske družine. Verjetno veste, zakaj sem tukaj.

JANEZ: (*po premolku, sklonjene glave*) Vem.

INŠPEKTOR: Naredila bova zapisnik, ga preverila, podpisala in opravila, prav? (*Odpre aktovko, vzame iz nje blok in pisalo.*) Zdaj pa bi tisto pijačo – da bo stvar bolj domača.

(*Janez gre k mizici s pijačami.*)

INŠPEKTOR: Kar vino bi – in čistega mi nalijte.

(*Janez začne odpirati steklenico vina.*)

INŠPEKTOR: Pravijo, da se bo vreme poslabšalo. Sledil mi je črn oblak, in veter je začel pihati. (*Vzame ponujeni kozarec vina.*) Na zdravje. (*Bežno srkne, odloži kozarec*) No, zdaj pa povejte. (*Odpre blok, pripravi pisalo.*)

JANEZ: (*po premoru*) Kriv sem.

INŠPEKTOR: Pa sva pol dela opravila. Samo še podrobnosti.

JANEZ: Vas lahko nekaj vprašam? (*Inšpektor ga pogleda.*) Imate kdaj občutek, da je vse okoli vas prazno? (*Z roko potipa po zraku.*) Da je vse, kar vidite – stvari, ljudje, gozd – da je vse to – samo nekaj, kar vaša domišljija slika na platno praznine?

INŠPEKTOR: (*pogleda po stenah*) So to vaše slike? Ste tudi slikar?

JANEZ: Ne – niso moje – jaz govorim o –

INŠPEKTOR: Vem, o čem govorite, gospod. Ampak jaz nisem prišel k vam na filozofsko kramljanje – prosim vas za oris dogodka in pojasnilo.

JANEZ: (*po premoru*) Ubil sem ga.

INŠPEKTOR: To ste že rekli, povejte mi, zakaj in kako.

JANEZ: Pustil sem ga umreti. Samega. V bolečinah. Lahko bi ga rešil. Lahko bi živel še dvajset let. Ampak –

INŠPEKTOR: Ampak?

JANEZ: Vmes je bila ženska. Vse življenje je med menoj in tistim, kar bi moral storiti, da bi lahko postal to, kar sem hotel biti, stala ženska.

INŠPEKTOR: Gospod –

JANEZ: Ne konkretna ženska, kar bi še razumel, ampak moja predstava o ženski, moj stvor, moja želja. Hkrati pa moj izgovor za to, da nisem nič naredil.

INŠPEKTOR: Razen tistega, kar ste naredili. Je bilo to namerno, ali se je zgodilo po nesreči?

JANEZ: Oboje.

INŠPEKTOR: Puška se je sprožila sama od sebe, hkrati pa ste pritisnili na sprožilec.

JANEZ: Ne gre za to, da sem nekaj storil, ampak da nečesa nisem – (*Se nenadoma zave.*) – Puška? Kakšna puška?

INŠPEKTOR: (*sunkovito vstane*) Ustrelili ste psa! Brez opozorila, za svojo zabavo, ste iz gozda streljali na bernardinca in ga ubili!

JANEZ: (*po dolgem premoru*) Zato ste prišli?

INŠPEKTOR: Dragi moj, to se ne dela. Napolnili ste ga s šibrami in ga pustili, da je eno uro trzal in crkaval.

JANEZ: (*kljubovalno*) Ravnal sem po pravilih.

INŠPEKTOR: Nisem prav slišal.

JANEZ: Psi morajo biti privezani. Če niso, se ne smejo oddaljiti več kot sto metrov od doma. Zaradi nevarnosti stekline.

INŠPEKTOR: Ustrelili ste psa, ki je bil last okoliškega živinozdravnika! Bi on puščal steklega psa, da divja okrog? Ste ga v imenu lovske družine opozorili, naj psa ne pušča z verige?

JANEZ: Ne. Ampak vi ne razumete – jaz sem zagrešil nekaj mnogo hujšega!

INŠPEKTOR: Morda smo vsi – ampak mene zanimajo kršitve zakona. Lovci ste ponoreli – streljate mačke, pse, kokoši, srne kar iz avtomobilov. Pritožbe dobivam z vseh strani. Iz vas bom naredil svarilni primer – šli boste na sodišče. (*Ga gleda.*) Oprostite, če sem bil grob. (*Dvigne kozarec.*) Na zdravje. (*Izpije.*) Dobro vino. (*Pospravi blok in pisalo v aktovko, se odpravi.*)

JANEZ: Žal mi je.

INŠPEKTOR: (*se vrne*) Ne razumem vas. Poglejte, v kakšnem dvorcu živite. Imate vse, kar si normalen človek lahko poželi. Zakaj

niste srečni? Veste, kaj je rekel Nietzsche o sreči? Pozabil sem, a gotovo imate tudi Nietzscheja med to maso knjig – (*Stopi h knjižnim policam.*) – no, in takoj ga najdem – (*Prime za knjigo, potegne, v rokah mu ostane lepenka, na katero so prepričljivo naslikani knjižni hrbti z naslovi. Strmi v lepenko, se ozre po drugih “knjižgah”.*) Hiša umetnosti, od vrha do tal.

JANEZ: Moja žena. Njeno najboljše delo.

INŠPEKTOR: (*se še enkrat ozre po naslikanih knjižnih policah*) Žal mi je ... (*Odloži lepenko.*) Saj je ne bo težko prilepiti nazaj. (*Pobere aktovko, gre proti glavnim vratom, se obrne.*) Kaj pa stene? (*Potrka po steni, prikima. Odide.*)

JANEZ: (*po premoru*) Stene so prave.

(*Zavesa.*)